

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
 Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
 Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . . f 2.—
 Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

INHOUD: Een Vlechtwerk-Tentoonstelling. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Feuilleton. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Ingezonden. — Lees-tafels. — Mededeelingen. — Officieele Berichten.

Een Vlechtwerk-Tentoonstelling.

In Boeatan Heulstraat 19 den Haag, is thans, na de mooie weefsel-tentoonstelling, die vele belangstellenden trok, een prachtige verzameling vlechtwerk te bewonderen uit verschillende streken van den Ned.-Indischen Archipel. Langs de wanden van het hoofdlokaal hangt een groote verscheidenheid van matten zoowel het bijzonder fijn gevlochten, zeer solide rottan-vloerkleed van Borneo als de met fraai gekleurde en opengewerkte motieven versierde lig- en bidmatjes van Sumatra, de bekende biezen matten van Bawean als die van de mooi-gele orchidee-stengel gemaakt uit midden-Celebes; een bonte wemeling, die getuigt van de groote sierkunst der Inlanders op dit hun zoo eigen gebied.

Ook in een Europeesche omgeving in de serres o. a. komen zij als wandbekleding tot hun recht. Het kleinere, niet minder aantrekkelijke vlechtwerk in den vorm van allerlei manden, dozen, tassen en kokers ligt in de uitstalkasten en op de tafels tentoongespreid. Daaronder bevindt zich ook een onlangs uit Singapore ontvangen collectie van het hier in Europa zoo gezochte rottan-ring-vlechtwerk.

Ook deze tentoonstelling, welke elken werkdag van 's morgens 10 tot 's avonds 6 uur gratis toegankelijk is, zal zeker veel bezoek trekken.

Uit de O.-I. Mail.

Gezondheidsstoestand. De pokken blijven te Semarang aanhouden; begin Februari jl. kwamen gemiddeld 10 nieuwe gevallen dagelijks voor. Van Batavia vermeldde het cholera-rapport, dat op 12 Febr. een nieuw geval bij een Oosterling voorkwam. Eén Oosterling overleed, zoodat nog in behandeling bleven één Europeaan en zes Oosterlingen.

Te Soerabaia kwam nog 'n enkel pestgeval voor. **Pestbestrijding.** Naar De Javabode vernam, is kort geleden door den gouverneur-generaal een uitvoerige bespreking gehouden met den nieuw opgetreden hoofdinspecteur, chef van den geneeskundigen dienst, Dr. De Vogel, waarbij aangedrongen is op een krachtige voortzetting van de maatregelen tot bestrijding der pest.

Vermoedelijk zal een inspecteur belast worden, speciaal voor de uitoefening van toezicht, dat alle maatregelen door den hoofdinspecteur voorgeschreven, naar behooren worden nagekomen, terwijl voorts de werken, die in het belang der zaak worden uitgevoerd, woningverbetering en dergelijke, onder de contróle van een ervaren technicus zullen worden gesteld.

Divorçons. In Januari behandelde de Raad van Justitie te Soerabaja, volgens het Soer. H.blad, meer dan 20 echtscheidingen; op één dag zelfs 7. Terwijl 5 oproepingingen waren gedaan, kwamen weer 2 aanvragen binnen.

En Februari?
 Er zijn nu reeds 7 aanvragen ontvangen. De affaire bloeit. 't Zou om te lachen zijn, als het niet zoo treurig was, vindt het blad.

Nieuws uit Semarang. De Chineesche Nieuwjaarsdag is kalm verlopen. Er werd weinig vuurwerk afgestoken. Vele Chineezzen droegen Europeesche klederen.

Voor de twee vacatures in den gemeenteraad van Semarang zijn candidaat gesteld de heer Engelbert door de vereeniging „Gemeentebelang” en de Semarangsche kiesvereeniging. Mr. Hoeffelman door „Gemeentebelang”, de heeren Kessing en Van der Waag door de Indische Partij.

De stemming zou op den 18den Februari plaats hebben.

De Loc. meldt, dat de installatie van de havencommissie te Semarang op 12 Febr. plaats had en voor iedereen toegankelijk was.

Uit Sabang. Van 21 Januari tot 4 Februari 1913 werd de haven van Sabang bezocht door: 10 Nederlandsche, 18 Ned.-Indische, 10 Engelsche, 2 Duitse, 2 Russische schepen en 1 Deensche schip.

Deze laadden en losten stukgoederen en kolen. Aan kolen namen ze tezamen 7533½ tons.

Rijstpellerijen. In De Javabode lezen wij: In alle gewesten van Java, in het eene meer dan in het andere, worden rijstpellerijen aangetroffen, vooral toebehoorende aan Chineezzen. In de residentie Batavia worden een 50-tal aangetroffen, die echter lang niet alle geregeld werken.

Het te verwerken product wordt gewoonlijk verkregen door opkoop van de bevolking of door beplanting in deel-bouw met de bevolking van ingehuurde gronden.

In verschillende streken van Java ondervinden de suikerfabrikanten moeilijkheden als gevolg van de concurrentie van de rijstpelmolenaars.

Terwijl, zooals bekend is, reeds ongeveer 19 jaren wettelijke bepalingen bestaan, die de oprichting van suikerfabrieken beperken, ontbreken dergelijke beperkingen ten aanzien van rijstpelmolens.

Door den wetgever is voorzien, dat wellicht ook andere dan suikerondernemingen, die voor haar bedrijf de beschikking behoeven over bouwgronden der bevolking, de economische belangen der bevolking zouden kunnen bedreigen.

In de z.g.n. fabriekenordonnantie toch is aan den gouv.-generaal de bevoegdheid gegeven om de bepalingen daarvan zoo noodig ook op die andere ondernemingen toe te passen. Worden deze bepalingen ook toepasselijk verklaard op rijstpelmolens, dan zal dus aan de oprichting daarvan een uitgebreid onderzoek naar de plaatselijke toestanden op economisch en inzonderheid op irrigatiegebied moeten voorafgaan.

Door het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in N.-I. is aan de regeering verzocht tot de evenbedoelde toepasselijk-verklaring over te gaan.

Fabriek Oxygenium. Op den linkercever van de Kali Mus te Soerabaja, nabij Oedjong, worden de fundamenten gelegd van een nieuwe fabriek, genaamd „Oxygenium”, welke vermoedelijk in April in werking zal gesteld worden, meldt het Soer. N.w.b.l. De fabriek zal technische gassen produceeren zooals zuurstof, acetyleen, waterstof, stikstof en apparaten en machines voor het verbruik of de productie. Tot nu toe moesten die gassen van elders hier worden ingevoerd, zoodat de nieuwe fabriek in een werkelijke behoefte zal voorzien.

Directeur is de werktuigkundig ingenieur, de heer D. A. Arends.

Natuurlijke verschijnselen. In den laatsten tijd spreken de berichten nogal eens van onlusten in Duitsch Nieuw-Guinea. Gouverneur Dr. Hahl heeft 't niet overbodig geacht, een mededeeling uit te vaardigen om het misverstand te voorkomen, dat men daarbij steeds aan opstand moet denken, meldt de N. Soer. Crt. Het verzet van de bewoners der streek bij Friedrich Wilhelmshaven is een voorbeeld van hetgeen inderdaad als een opstand mag gelden. Maar meestal zal, wanneer een blanke gelood wordt of een gewapende ontmoeting plaats vindt, dit eenvoudig een gevolg zijn van de poging om verder naar het binnenland door te dringen van de botsing dus van de beschaving met de wildernis. De weinig toeschietelijke, tevens krijgslustige geest van de Inlanders, in 't bijzonder van die in Kaiser Wilhelmshaven, leidt vanzelf tot deze botsing. Deze conflicten zijn te betreuren, schrijft de gouverneur, maar het zijn toch heel natuurlijke verschijnselen, zooals die bij de vermeerstering van de wildernis overal voorkomen.

Theosofie. Naar De Javabode vernam, is tot president van de Solosche loge der N.-I. Theosofische Vereeniging gekozen de bekende Inlandsche arts Wed. Jodipoero (Dr. Radjiman). Secretaris is de heer Moody en penningmeester Sia-seng Li Hok Sin.

Met de Paaschdagen zal daar ter stede het zesde Theosofisch Congres worden gehouden, waartoe een zaal van de Vrijmetselaarsloge is afgehuurd. — Theosofie breidt zich onder den vrijzinnigen Javaanschen adel zeer uit, evenals onder die Chineezzen, welke aansluiten bij de Europ. cultuur.

Tehuis voor verwaarloosde kinderen. Ten behoeve van het Leger des Heils is voor het op te richten

tehuis voor verwaarloosde kinderen van Mr. I. nog een bedrag van f 1000 ontvangen. Het Soer. H.blad waaraan wij dit bericht ont'enen, beveelt de stichting in de aandacht zijner welgestelde lezers aan.

Een Chauffeurs-school. De Sum. Post verneemt dat door de algemeene vereeniging van Rubberplanters ter Oostkust van Sumatra een chauffeursschool zal worden gesticht, die gevestigd zal zijn in het gebouwen-complex, dat binnenkort ten behoeve van de Java-emigratie zal worden opgericht op een terrein bij den Laboanweg te Deli. De chauffeurs zullen gerecrueteerd worden uit de contractkoelies van de ondernemingen, welke deelneming hebben toegezegd. Evenmin als b.v. op syen, zal natuurlijk gedurende den tijd, dat ze chauffeur zijn, de poenale sanctie op hen van toepassing wezen. Het ligt niet in de bedoeling, hen tot reparateurs op te leiden. Ze zullen zoover gebracht worden, dat ze goed kunnen rijden, banden opzetten en kleine mankementen, onder weg voorkomende, verhelpen. Wanneer de noodige krachten zijn afgeleverd — men hoopt hen in drie maanden tijd voldoende op de hoogte te hebben gebracht —, zullen de beheerders van afgelegen ondernemingen zich niet meer behoeven te schikken naar de vaak buitensporige eischen, thans door Inlandsche chauffeurs gesteld. De opgeleiden zullen bovendien bruikbare krachten in de rubber-fabrieken kunnen zijn.

Deze school zal misschien als het begin van een latere ambachtsschool kunnen beschouwd worden.

Kaotamaän Istri Tasikmalaja. In de J. v. Ct. vinden wij de statuten van de vereeniging „Kaotamaän Istri Tasikmalaja” te Tasikmalaja, waaraan wij het volgende ontleenen:

Het doel der vereeniging is het oprichten en instandhouden van een fonds ter bestrijding van de kosten van oprichting van scholen voor en 't verlenen van onderwijs aan Inlandsche meisjes in de afdeling Soekapoera (Tasikmalaja).

Als lid kan worden aangenomen een ieder, die den leeftijd van 18 jaren bereikt heeft.

De maandelijksche contributie ten behoeve van het doel der vereeniging, waartoe elk lid verplicht is, bedraagt minstens f 0.10.

Voor het eerst bestaat het bestuur uit: mevrouw A. F. E. Homans geb. Petersen, presidente; Raden Ajoë Radjapamerat; mevr. G. H. van Romondt geb. Schoenmaker, secretaresse; Nji Mas Dawijah en Nji Raden Patmasih.

De directie vult zich zelf dan.

Bij de ontbinding der vereeniging komt het betig saldo ten bate van een liefdadige instelling of een liefdadig doel speciaal voor Inlanders, aan te wijzen door het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Dessa Landbouwschool. Naar de P. Bode verneemt, zal binnen enkele maanden te Plombon, bij Cheribon, een dessa landbouwschool geopend worden volgens het type der school te Soreang, bij Koppo.

Deze school in de Preanger is aangenomen als model voor de dessa landbouwscholen, welke nog in West-Java zullen worden opgericht. Tot nu toe is de inrichting te Soreang de eenige van die soort. Die te Wonosobo wijkt daarvan af.

De Bond van inlandsche onderwijzers.

Te Soerabaja is 11 Februari opgericht een afdeling van den Bond van Inl. onderwijzers.

Suriname.

De West van 4 Februari, een overzicht gevende van de artikelen in Het Vaderland en Het Kol. Weekblad over onze grens met Britsch Guiana, schrijft: „Ons is uit geloofwaardige bron verzekerd, dat de Engelsche regeering reeds jaren geleden had voorgesteld om de grenskwestie te regelen, doch dat op dit voorstel door de Nederlandsche Regeering in 't geheel niet geantwoord is”.

De West zal het ons ten goede houden, dat wij de geloofwaardigheid van haar bron in twijfel trekken; immers is er van het geheele verhaal geen woord waar. Men heeft hier te doen met een legende, die telkens weer opduikt en waaraan een einde zou gemaakt worden zoo onze regeering ter zake een Oranjeboek wilde publiceren.

In ons nummer van 2 Januari brachten wij in herinnering, dat de Minister van Koloniën, in de Mem. v. Antw. op het Voorl. Verslag der Tweede

Kamer betreffende de Surinaamsche begrooting voor 1902 het volgende had geschreven:

„Tot aanvulling van hetgeen de vorige Minister in zijne Memorie van Antwoord betreffende de begrooting voor 1901 met opzicht tot de grenzen van Suriname mededeelde, kan de ondergeteekende berichten, dat de Britsche Regeering volkomen erkend heeft, dat de rechten van de Nederlandsche Regeering niet getroffen kunnen worden door de uitspraak van het scheidsgerecht te Parijs betreffende de aan te nemen grens tusschen Venezuela en Engeland, doch hij acht het hoogst gewenscht, dat de grenzen worden bepaald en stelt zich voort tot voorbereiding daarvan de noodige stappen te doen.”

Dit scheidsgerecht had nl., zijn boekje te buiten gaande, de Cutari als de grens tusschen Nederlandsch en Britsch Guiana genoemd. Wij zullen op deze hoogst eigenaardige geschiedenis bij gelegenheid terugkomen en willen hier alleen constateeren, dat als de Engelsche Regeering toen niet erkende, dat er omtrent de grens onzekerheid heerschte, haar antwoord niet zou geluid hebben als boven aangegeven; zij zou eenvoudig geantwoord hebben, dat doel en strekking van de opmerking onzer Regeering haar ontsnapten. Of werd er met onze Regeering een loopje genomen?

In het Voorl. Verslag der Tweede Kamer betreffende het *Verdrag tusschen Nederland en Brazilië tot regeling der grens tusschen Suriname en Brazilië* werd het verlangen te kennen gegeven te vernemen „of de Regeering ook eenige mededeeling kan doen met betrekking tot eene eventueele regeling van de grenzen tusschen Suriname eenerzijds en Fransch- en Britsch-Guyana anderzijds, en, zoo mogelijk, op welke grenzen onze kolonie naar het oordeel der Regeering aanspraak kan maken.”

Op deze zeer gerechtvaardigde vraag luidde het regeeringsantwoord: „Aangezien, zooals hierboven is uiteengezet, de regeling der grenzen van Suriname eenerzijds en Fransch- en Britsch-Guyana anderzijds geenerlei invloed op de onderhavige regeling kan hebben, meenen de ondergeteekenden, dat de aangelegenheid der Nederlandsch-Britsche en der Nederlandsch-Fransche grens hier buiten beschouwen blijven”.

Hoezeer dit ontwijkende antwoord ook te betreuren was, bleek er althans dit uit, dat de regeering van 1908 — de Mem. v. Antw. was ingezonden bij brief van 13 Januari 1908 — het bestaan van een kwestie van grensregeling met Britsch-Guyana erkende.

In December 1911 zeide Lord Reay, dat „als een definitieve grensregeling tusschen Britsch- en Nederlandsch-Guyana inderdaad nog op zich laat wachten, dat dan weer een voortreffelijk geval voor internationale arbitrage tusschen Engeland en Nederland, hier geopend wordt! Hij twijfelde geen enkel oogenblik, of beide mogendheden zouden een dergelijke arbitrage spoedig en bevredigend kunnen beklinken”. (Zie N. R. Ct. van 8 Dec. 1911 en Het Kolon. Weekblad van 14 Dec. 1911.)

Wat is er tusschen Januari 1908 en nu gebeurd, dat de regeering kan verklaren, dat er overeenstemming is met de Britsche regeering?

Een *grensregeling* kan niet hebben plaats gehad, waar art. 1 van ons Regeeringsreglement zegt: „Verdragen, betreffende afstand of ruiling van grondgebied of regeling der grensscheiding, behoeven de goedkeuring der Staten-Generaal”.

Alleen een Oranjeboek met *alle* bescheiden kan de geruststelling brengen, dat wij niet zijn geworden een kleine, heel kleine natie, die zich grenzen laat voorschrijven en, bonne mine makende, dat euphemistisch noemt „tot overeenstemming komen”. Zulk een geruststellend staatsstuk zou een welkome gave zijn in dit jubeljaar.

***

In ons vorig nummer spraken wij de hoop uit, dat de Minister van Koloniën niet dadelijk 'n straal koud water zou richten op de leden der Eerste Kamer, die de wenschelijkheid hadden betoogd van een spoorweg van Paramaribo naar Manaos in Brazilië. Onze hoop is niet verwezenlijkt. De koude straal is er. In zijn antwoord verklaart de Minister, dat het hem praematuur voorkomt, om aan de hand van een artikel in het blad Suriname plannen in beschouwing te nemen, die in elk geval slechts ten koste van vele millioenen verwezenlijkt zouden kunnen worden.

Wij gelooven niet, dat de Eerste Kamer bedoeld heeft aanleg door de Regeering. Had de Minister

G. Lötters

OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen

Hoogstr. 32-32^a Den Haag

3 MAILKOFFERS. 3
3 DEKSTOELEN. 3
3 HANGMATTEN. 3

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT ————— BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)
School- en Pensionsgeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELDER

ONDER DEN SINT MAARTEN
— WONINGINRICHTINGEN —
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.
■ ■ ■
Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
- en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
TELEPHOON No. 4882.
Dagelijks geopend van 12-7 uur. Voor uitzending
wordt f 0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

N.V. PULP-, JAM- & CONSERVENFABRIEK
VRUCHTEN- & GROENTENDROGERIJ
— PRINCENHAGE. —
GEDROOGDE GROENTEN, GEDROOGDE AARDAPPELEN,
— voor export en voor scheepsgebruik. —
Offerte met monsters op aanvraag te bekomen.

niet kunnen toezeggen, dat onze consulaire agenten in Brazilië over de zaak gepolst zouden worden ten einde gegevens te verkrijgen, om onze kapitalisten in te lichten? Wij hebben eenmaal den wensch gekoesterd de lengte van Panama door te graven, in een tijd toen zulk een taak waarschijnlijk onuitvoerbaar was. Wij herhalen hier de vraag in ons nummer van 13 Februari gedaan: zou de aanleg van zulk een spoorlijn de krachten onzer geldmensen te boven gaan?

Na zijne met groote kracht en bewonderingswaardige zaakkennis geschreven en in de N. R. Crt. gepubliceerde artikelen over de bacove-kwestie, verwonderde het ons, dat de oud-gouverneur van Suriname, Mr. H. J. Smidt, op eenmaal zweeg. Het was een reculer pour mieux sauter. In een lijvige brochure „Suriname en Nederland, naar aanleiding van de bacove-zaak” bij Tjeenk Wilink en Zoon te Haarlem verschenen, komt Mr. Smidt op de zaak terug. De lezing van dit van groote liefde voor de kolonie getuigende pleidooi bevelen wij ieder aan, die belang stelt in Suriname en in Nederland als koloniale mogendheid.

„Moge de ramp, — zoo eindigt Mr. Smidt zijn krachtig befoeg — die door de U. F. C. de kolonie trof, door een ruim politiek beleid en door zelf de handen uit de mouw te steken, verkeeren in een zegen! Moge, wat nu als eene levenszaak der kolonie zich aanbiedt, ten haren bate, zonder omz'en naar schuldigen aan de tegenwoordige crisis, op verstandige en onbekrompen wijze worden opgelost! En moge dat leiden tot een economische verbetering, die het Moederland tot eer, de Kolonie tot aanzien en beide duurzaam tot voordeel zal strekken.”

De Surinaamsche bladen geven uitvoerige verslagen over de tentoonstelling te Paramaribo gehouden van de voorwerpen bestemd voor de te Amsterdam te houden tentoonstelling De Vrouw. De dames, die aan de bijeenbrenging hare beste krachten hebben gegeven, moeten eer van haar werk hebben. Uit het verslag van De Surinamer van 16 Februari teekenen wij het volgende aan:

„Wij hebben dan ook twee wenschen en wel ten eerste deze: Dat datgene, wat daar ligt, gereed om in Amsterdam tentoongesteld te worden voor de oogen van velen, die wel over Suriname iets hoorden, doch nooit iets tastbaars hadden gezien van dat land, ver over den Oceaan en als verzonken in Zuid-Amerika's groote, donkere wouden, dat zij een flauw begrip mogen krijgen, dat in dat land leeft een volk, een groep vrouwen en meisjes, die kunnen als 't moet en die willen, als de helpende en steunende hand wordt toegestoken om mee te leven het volle leven van kunst, van vooruitgang, van huis-industrie.....

En ten tweede, dat uit deze sub-commissie en uit deze tentoonstelling moge geboren worden een hulp-bureau voor de vrouw, opdat onze „zwakkere sekse” een afzetmarkt in Nederland kunne vinden voor de produkten van haar naald in de allereerste plaats en wel voor die duurere „werkjes”, waarvoor hier geen geld te maken is.”

Zou Boeatan hier niet kunnen optreden, vragen we ons af, om de tot standkoming van zulk een hulp-bureau te Paramaribo te bevorderen?

Uit De West van 18 Februari:

Wij hadden het genoegen kennis te maken met den heer Henri Belliard, die enkele dagen hier vertoefde op de doorreis van Cayenna naar Frankrijk. De heer B. vertegenwoordigt een groot Fransch huis, dat in Fransch Guyana rozenhout exploiteert.

De heer Belliard heeft het diamantje medegenomen, onlangs door den heer Headly aan de Marowijne gevonden. Er schijnt kans te bestaan dat zijn maatschappij zich zal interesseeren voor de ontdekking van cinnabaren diamant in Suriname.

De vorige week zijn uit Demerara naar New-York vertrokken de heeren English en Temple die een bezoek hadden gebracht aan Engelsch Guyana om na te gaan de vooruitzichten van een hout-handel op de Vereenigde Staten.

Een der heeren verklaarde in een interview met The Argosy, dat z. i. de houtsoorten van Demerara

een goede toekomst konden hebben op de Amerikaanse markt, doch dat men tot dusverre daar te weinig bekend is met dit hout.

Wat hier wordt opgemerkt ten opzichte van Demerara, geldt natuurlijk evenzeer voor Suriname.

Curaçao.

De strijd tusschen kapitaal en arbeid heeft ook op het overigens zoo rustige en vreedzame eiland Curaçao zijn intrede gedaan. Er is namelijk aldaar een werkstaking uitgebroken onder de bootwerkers, die geacht kunnen worden van alle werklieden er nog het best aan toe te zijn en vergeleken met hetgeen in andere bedrijven wordt verdiend, werkelijk geen karig loon hebben en zeker zijn van hun dagelijksch brood. De uurloonen der bootwerkers bedroegen gemiddeld 20 ct. per uur, wat voor een neger met zijn weinige behoeften en lagen levensstandaard stellig voldoende genoemd kan worden.

De Cur. Crt. van 7 Februari schrijft over deze werkstaking:

„Verwonderd was men hier H. Zondagmorgen te hooren, dat er een werkstaking was uitgebroken. Volkomen onverwacht werd loonsverhoging geëischt door de bootwerkers, die de „Zulia” zouden helpen lossen. Daar de „Zulia” denzelfden dag de reis moest voortzetten, was men wel verplicht hun eisch in te willigen. Anders ging het den volgenden dag met de werklieden, die de „Prins Willem IV” moesten lossen en laden; ook zij trachten loonsverhoging te verkrijgen door middel van werkstaking, hetgeen hun echter niet gelukte, daar de agentuur voet bij stuk hield en de lading deels door de bemanning der boot en deels door werkwilige sjouwers liet lossen. Hierin slaagde ook de agent van de Hamburg-Amerikaansche lijn, die, toen zich dezelfde moeilijkheden met de „Venetia” voordeden, het werk liet verrichten door anderen.

De agent van de Leyland Line had uit eigen beweging om dergelijke moeilijkheden, die zich zouden kunnen voordoen bij aankomst van de „Belgian”, te voorkomen, de werklieden, die aan wal zouden werken, een toeslag van 25 ct. per dag beloofd, hetgeen aangenomen werd. De lossing van het schip had dan ook zonder stoornis plaats.

Intusschen zijn breedere kringen van werklieden door de stakingkoorts aangetast, de scheepstimmerlieden van de Curaçaosche Handel-Mij. hebben Dinsdagmorgen het werk neergelegd, terwijl allerlei geruchten omtrent verdere stakingen de ronde doen. Wij hopen, dat er spoedig een middel zal worden gevonden om de opgewonden gemoederen van de stakers tot bedaren te brengen en vooral, dat het mogelijk zal zijn maatregelen te nemen om dergelijke uitbarstingen te voorkomen, welke niet anders dan in het nadeel van Curaçao kunnen zijn.”

Uit De Wekker:

„Groote hoeveelheden zand en ander materiaal worden hier voor rekening van de firma S. E. L. Maduro en Sons uit Bonaire en andere plaatsen ingevoerd voor den aanleg hunner kade in het Schottegat.”

„Naar er bericht wordt, is de plantage „Fuik” op ons eiland aan de firma Basil Viner en Co. verkocht voor de som van f 185.000.

Met den Spaanschen dichter roepen wij uit, doch in Vondel's taal: „Moge zooveel schoons ook waar zijn!”

De Memorie van Antwoord op het Voorl. Verslag der Kamer over de begrooing van Curaçao voor 1913 behelst het navolgende:

„De Minister van Koloniën deelt mede, dat het wetsontwerp tot verhoging van de Curaçaosche begrooing voor 1913, waarbij o. a. voor de verdere verbetering van de haven van Curaçao gelden worden aangevraagd, zijn Departement reeds verlaten heeft.

Met dat voorstel wordt intusschen alleen beoogd den havenmond op een breedte van 80 M. bij een diepte van 10.80 M. te brengen.

De Minister merkt voorts op, dat de Curaçaosche Mijwet in art. 5 bepalingen bevat om in mijnbouwzaken vreemden invloed te beperken, maar dat deze bepalingen echter niet van toepassing zijn op de phosphaatontginning der plantage „St. Barbara”, aangezien deze ontginning, op grond van

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Telef. 1667.

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.

ENGELSCH HEMDEN

steeds de nieuwste Dessins

van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

N. V. ELECTRICHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
DEN HAAG.

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHEEN,

:: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.

Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer”,

„Groot-Hæsebroek”

- of „De Pauw”. -

■ ■ ■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
Kantoren.

art. 10 der wet, aan hare werking is ontrokken. In zake de beteugeling der op het eiland Curaçao voorkomende venerische ziekten, heeft de Minister van zijn ambtgenoot van Marine nog geen advies ontvangen.

Aangezien de Minister zich niet heeft kunnen verenigen met de motieven, welke geleid hebben tot de verwerping door den Kolonialen Raad van de ontwerp-verordening tot herziening van de subsidie-regeling voor het bijzonder onderwijs, is het zijn voornemen een beroep te doen op de Kroon. ten einde overeenkomstig het de lid van art. 48 van het Curaçaosche Regeeringsreglement in de gewenschte regeling bij Koninklijk besluit te voorzien.

Aan dat voornemen zal eerst gevolg kunnen worden gegeven nadat de noodige middelen tot bestrijding van de hoogere uitgaven, welke de regeling zal veroorzaken, bij de Curaçaosche begroting zullen zijn toegestaan. Bij het hooger bedoeld, w.o. tot verhooging van de begroting voor 1913, is hiermede rekening gehouden.

Naar 's Ministers meening is er thans wel aanleiding om de vraag, of de traktementen der rechterlijke ambtenaren behooren te worden verhoogd, eens nader te bezien en de Minister stelt zich dan ook voor daarover nader met den gouverneur in overleg te treden."

**

Het Vaderland ontving het navolgende telegram:

New-York, 2 Maart (part.)

„Volgens een uit Willemstad ontvangen telegram zijn in Venezuela nieuwe onlusten uitgebroken. Generaal Araujo, die over 800 goed gewapende soldaten beschikt, zou zich tegen de regering verklaard hebben. Nadere bijzonderheden ontbraken."

Wellicht houdt dit bericht verband met de toebereidselen, die Castro te Havana voor eene nieuwe omwenteling maakt.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Waarom de vrouw van een Inlandschen ambtenaar een „njai" werd. — Nji Setia doet in de Pembrita Betawi het volgende verhaal: Zij, die van oordeel zijn, dat de Inlandsche vrouw in het algemeen uit gemakzucht, om lekker te eten en te drinken, er licht toe overgaat njai (huishoudster) van een Europeaan of Chinees te worden, hebben het glad mis. Zeker, men treft dezulken wel eens aan, helaas! Die treurige toestand zou zeker anders zijn, als onze meisjes beter onderlegd waren. Men doet verkeerd haar te veroordeelen en te beschouwen als de paria's van de maatschappij. Men treft er wel slechte sujetten onder, prostituees, die hun heer en meester bedriegen, zoo zelfs, dat zij uit haar dienst ontslagen worden, om ten slotte een kammervol bestaan te leiden en een ellendigen dood te sterven.

Ik zal u vertellen, waarom ik „njai" werd en van mijn man wegliep. In dergelijke gevallen verkeeren vele andere Inlandsche vrouwen van goeden

FEUILLETON.

Schetsen uit het Indische Leven.

„Wie unverständig, sagt ich oft zu mir selbst, war es, als du ehemals auf eine Nation schaltest, eben weil es eine Nation ist."

(Goethe: „Wilhelm Meisters Lehrjahre").

III.

Bij den aanhef van mijn pleidooi voor onze Javanen, sprak ik over hunne naïveteit, doch zonder er verder op in te gaan. Nu wil ik echter eenige voorbeelden geven:

Het is meer gebeurd, dat een hadji bij een inlander, in een kampong wonende, op bezoek kwam. De bezoeker zag op de tafel van onzen Inlander een bedrag van f 500.— liggen en zeide hierop wijzende: „Als je mij dit bedrag van f 500.— geeft, krijg je morgen een bankbiljet van f 1000.— terug." De lichtgeloovige gaf z'n bezitting af om den volgende en daaropvolgende dag, om weken daarna te wachten op het beloofde, maar: „zuster Anna zag niets komen". Toen was ons Inlandertje zoo verstandig om van deze oplichterij een zaakje voor den Landraad te maken.

Pas in Indië zijnde, hoorden wij van een Landraadvoorzitter de volgende verbazingwekkende geschiedenis:

Een hadji (t was alweer een hadji!) kwam op bezoek bij twee eenvoudige de s s a-bewoners; één van dezen liet den hadji een mooi bewerkt geld-

huize. Ik was geen kind van een gewonen Inlander (orang sembarangan). Mijn vader bekleedde een ambtelijke betrekking, wel is waar niet van hoogen rang, maar werd toch vrij goed bezoldigd. Hij werd gepensioneerd, leefde zeer eenvoudig, had sawahs, kon van zijn traktement wat overhouden, kortom, hij behoorde tot de welgestelden, ja, men kon zeggen, dat hij in de streek, waar wij woonden, rijk was. Ik was zijn lieveling en zag er niet kwaad uit; en daar men wist, dat ik bij het huwelijk wat mee zou krijgen, maakte ik voor menigeen, nog vóórdat ik den maagdelijken wasdom had bereikt, een begeerlijke partij uit. Een wedana, die mijn vaders chef was, kwam aanzoek doen voor zijn zoon. Vader was daarmee bijzonder ingenomen, want hij had, als vele ambtenaren van den ouden stempel, een groote vereering voor personen, die de zilveren W-knoopen aan hun jas dragen. Het aanzoek werd aangenomen, temeer daar de zoon op de hoofdschool was en men groote verwachtingen voor zijn toekomst koesterde. Ik zelve was in de wolken. Wij trouwden. Mijn man werd djoeroetoelis controlioer (controleurs-schrijver). Ik werd de „nji"-djoeroetoelis genoemd*).

Mijn schoonvader had vele andere kinderen, jongens en meisjes, zoons, die reeds een betrekking bekleedden, maar ook, die nog naar school gingen, getrouwde dochters en jonge meisjes. Hij had, omdat hij zoo'n groot gezin had en niet voorzichtig leefde, niet genoeg aan zijn traktement. Vóórdat ik nog zijn schoondochter werd, leende hij reeds af en toe bij mijn vader, en toen ik eenmaal zijn schoondochter was, klopte hij gedurig aan. Mijn man had een traktement van f 25's maands, dat was niet genoeg voor de huishouding, voor de huishuur, om kleeren te koopen voor hem en voor mij. Mijn vader voorzag in het tekort. De schulden, die mijn man op venduties van vertrekkende Europeesche ambtenaren en in toko's moest maken, betaalde mijn vader. Mijn man maakte promotie, en toen ik hem naar zijn nieuwe standplaats volgde, zeide mijn vader tot mij: „Kind! je man is nu mantri-politie geworden, zijn traktement wordt f 50 s maands, als ge zuinig leeft, is dit voldoende om er mee rond te komen. Bedenk, dat je vader niet altijd in je onderhoud kan voorzien, vooral nu hij gepensioneerd is. Wel is waar heb ik bezittingen en sawahs, maar deze brengen niet zooveel op als vroeger". „Vader", vroeg ik, „is het waar, dat uwe sawahs te R. E. reeds verkocht zijn?" „Ja", was zijn antwoord, „maar met recht van wederinkoop, dus in pand gegeven, want je schoonvader..." Hij ging er niet verder op door, doch slaakte een diepen zucht. Op dat oogenblik lette ik daar niet zoo op, maar later heb ik het begrepen, wat mijn vader toen gevoeld moet hebben.

Toen wij te K. waren, zeide mijn man tot mij, dat hij lid van de Societeit moest worden, alsook lid van enkele vereenigingen. Bovendien moest hij telkens geld uitgeven voor verschillende politiezaken, hetzij dat hij

* „Nji" niet te verwarren met „njai", de naam der Inlandsche huishoudster. „Nji" is in de Preanger het praedicaat voor den naam van de vrouw van een Inlandsch ambtenaar. Het volk zegt ook „nji controlioer" voor de vrouw van een controleur bij het B. B.

kistje zien, waarin hij — de eigenaar van 't kistje — z'n geld had opgeborgen. Dit werd den hadji verteld, waarop deze zei: „Weten jelui wel, dat ik met Toean Allah's hulp de macht heb dit geld te vermeerderen?"

Verbaasd en met oogen, waarin verlangen en toekomstidealen te lezen stonden, keek de eigenaar van bewust kistje den bezoeker aan. „Ja, maar dan moet ik eerst offeren, en daar mag niemand bij zijn, geef mij echter eerst een doek om over 't kistje te leggen!" Dit werd den hadji gebracht, waarop hij de woning verliet om op 't achtererf te offeren. Na eenigen tijd keerde de hadji terug, riep zijn gastheer en diens vriend en wees hun de plaats aan, waar 't kistje in den grond geborgen lag, er aan toevoegende: eerst over 2 maanden moet ge het weer te voorschijn halen, dan zul je zien, dat Toean Allah je wensch vervuld heeft. Na 2 maanden keek die lichtgeloovige verlangend in 't kistje, maar, — o schrik! — in plaats van 't geld, lag daarin een groote steen!

Geven deze verhalen geen blijk van grenzeloze naïveteit? Misschien noemt men dit domheid? Ik noem 't naïveteit, gesproken uit gebrek aan wereld- en menschenkennis, want de hadji daarentegen, de man, die den vreemde ingaat, al is 't ook maar voor $\pm$ 6 mnd, zal van boven-genoemde praktijken nooit de dupe worden. Ik geloof, dat men van den Inlander mag zeggen: hij is slim en dom. Want is 't niet dom om hun eigen volk af te zetten, terwijl dit volk er juist

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN
DE GROOT & DIJKHOFFZ
voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZON
PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG
LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Gebr. P. H. CAMINADA
LANGE HOUTSTRAAT 3
HAAG - Telefoon 713
SPECIAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
BRILLEN, KIKERS, ENZ.
AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG
INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683
VERHUREN :: STEMMEN

DAMES- EN HEEREN-MODEARTIKELEN.

Handschoenen

VAN BOMMEL

Telefoon 5501

DEN HAAG VLAMINGSTRAAT 8-10

HEINEKEN'S Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN.
en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN
in meer dan 500 dessins.

„Klenus" Stofzuig-
Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS
's-GRAVENHAGE

Kettingstraat no. 6 TELEFOON
:: 2478. ::

daarvoor zelf er op uitging, of anderen daartoe uit-
 zond, met het gevolg, dat mijn vader toch elke maand
 moest bijspringen. Ik schreef hem dan, in welke moei-
 licheden wij verkeerden; hij gaf geregeld elke maand
 f20, soms meer.

Nadat mijn man mantri-politie was geworden,
 ging hij elken avond uit; soms kwam hij 's ochtends
 pas thuis. Op zekeren dag, komende van het assistent-
 residentie-bureau, zag hij er zeer bedrukt uit. Ik
 vroeg wat hem scheelde; daarop gaf hij eerst geen
 antwoord. Hij zuchtte; ik drong er op aan, mij
 antwoord te geven. Eindelijk kwam het hooge woord
 er uit. Hij had n.l. Chineezen opgepakt, die gedobbel-
 hadden en de inleggelden in beslag genomen, in 't ge-
 beel ± f500, die hij den assistent-resident had afge-
 dragen. Maar bij het onderzoek hadden de Chineezen
 voor den assistent-resident verklaard, dat het in beslag
 genomen geld een som van f800 bedragen had. Niet-
 tegenstaande mijn man bij hoog en laag zwoer, dat
 hij niet meer dan f500 in handen had gekregen, toch
 werden de Chineezen door den Europeeschen bestuurs-
 ambtenaar geloofd, en mijn man moest de ontbrekende
 f300 den volgenden dag bijpassen, anders zou hij uit
 zijne betrekking ontslagen worden. Ik was natuurlijk
 zeer ontsteld, toen ik dat hoorde. Geld hadden we niet.
 Goede raad was duur. Ik wilde eerst mijn goederen
 en enkele preciosa verpanden, maar alles bij elkaar,
 zou ik bij lange na geen f300 kunnen krijgen. Ik zond
 mijn bediende per kar naar mijn vader toe met de
 boodschap, dat hij den volgenden ochtend nog moest
 helpen. Ik moest f14 uur voor de kar betalen. Den
 volgenden dag kreeg ik het geld en mijn man was
 geholpen. Mijn vader bracht het daarna zelf.

Toen mijn man hoorde, dat mijn vader meegekomen
 was, verbleekte zijn gezicht. Ik dacht, dat hij zich schaam-
 de; later heb ik de ware reden van dat verbleeken
 begrepen. Mijn vader gaf hem de noodige terechtwij-
 zingen, om in 't vervolg voorzigtiger te zijn, bracht
 hem onder 't oog, dat een mantri-politie altijd
 aan velerlei verzoeken en verleidingen, maar ook
 aan verdachtmakingen en vervolgingen blootstaat en
 hij dus intègre moest wezen. Mijn vader ging daarop
 naar huis en mijn man nam 't geld mee naar 't kau-
 door. Thuis komende, zeide hij: „Goddank!” en opge-
 wonden van blijdschap kuste en omhelsde hij mij. Als
 ik geweten had, dat de man, die mij toen kuste en
 omhelsde, een slang gelijk was, ik weet niet, wat ik
 gedaan zou hebben, zeker niet zijn liefkoozingen be-
 antwoord.

Twee maanden na dit voorval kwam mijn man mij
 zeggen, dat hij f50 vergoeden moest, omdat hij zich
 bij de uitbetaling van de traktementen van de In-
 landsche ambtenaren van een naburige afdeling, ver-
 rekend had, en daardoor f50 te kort was gekomen.
 Hij had dit tekort met het bedrag van zijn traktement
 moeten betalen. Daar hij dus in die maand geen trak-
 tement had thuis gebracht en wij toch moesten eten,
 verzocht ik wederom mijn vader om hulp. Na dien
 kwam mijn man telkens geld te kort, soms meer dan
 zijn traktement, en telkens weer was het mijn vader,

bovenop zou komen, indien ze elkaar maar steunden?
 Ik spreek hier natuurlijk over den kleinen man,
 orang ketjil, zooals buiten op de 3e klasse van
 spoor- en tramwagens te lezen staat). In den
 laatsten tijd zien we gelukkig, dat de beteren, de
 meer ontwikkelde onder Inlanders, dit gaan inzien,
 getuige Boedi-Oetomo en Sarikat-Islam.
 Men zegt gewoonlijk 't is de eigen schuld der Inlan-
 ders, dat ze zoo afgezet worden door Jan en alleman:
 „Ze zijn zoo dom!!!” Met R. A. Kartini zeg ik:
 „Geef den Javaan opvoeding”, dan zal 't beter
 worden. Ze zullen 't genot van den arbeid leeren
 kennen, en zucht krijgen naar kennis, indien 't
 onderwijs aangenaam gegeven wordt. Onderwijs
 is immers de opvoeding, waarop Kartini doelde?
 Als de Javaan maar geleid wordt, zoowel man als
 vrouw, dit merk ik telkens in m'n onmiddellijke
 omgeving, dan zullen ze langzamerhand niet onder
 behoeven te doen voor den Europeaan.
 Met hun wel bekende opmerkingsgave en hun
 combinatie-vermogen kunnen ze 't ver brengen.
 Een klein voorbeeld wil ik van deze geven:
 Eenige maanden geleden was hier een bioscoop-
 theater geweest, waarheen ik mijn bedienden ook
 had gezonden. Een paar dagen na dien, 't was
 acht uur 's avonds, we hadden juist gegeten; de
 borden en wat dies meer zij moesten opgeborgen
 worden. Als een waakhond zit ik geregeld elken
 avond om dien tijd op mijn stoel voor mijn
 schrijftafel de bedienden gade te slaan, dat er
 niets vergeten wordt. Opdat ze gauw met hun

die te hulp kwam, teneinde onaangename gevolgen
 voor mijn man te voorkomen.

Op den langen duur begon mijn vader argwaan te
 koesteren en was hij voor zichzelf er van overtuigd,
 dat mijn man mij bedroog. Hij gaf mij den raad, de
 gangen van mijn man nauwkeurig gade te slaan. Ik
 had toen nog geen idee, dat mijn man mij misleidde,
 ik vertrouwde hem te zeer, om aan den raad van mijn
 vader gevolg te geven. Ik begreep wel niet goed,
 waarom mijn man des nachts meer en meer uithuizig
 werd, maar ik dacht alweer, dat zijn werkzaamheden
 drukker en drukker werden. Ik werd teneer in die
 meening versterkt, omdat hij met zijn oppassers en
 andere personen het in mijn tegenwoordigheid altijd
 had over de excursies van de afgelopen nachten, de
 te nemen maatregelen voor de volgende nachten, voor
 het opvatten van dieven, smokkelaars en gespuis.

Zoo gingen er een anderhalf jaar voorbij van den
 tijd, dat wij te K. waren. Toen kwam op een dag een
 Arabier bij ons in huis; mijn man schrikte geweldig,
 nam hem op zij en fluisterend werden eenige woorden
 gewisseld. Nadat die Arabier was heengegaan, vroeg
 ik mijn man, wat die hier kwam doen. Mijn man ant-
 woordde, dat de man een politiezaak had en daarvoor
 hulp vroeg. Een maand later kwam die Arabier
 weer bij ons. Toen hoorde ik hem zeer hard praten,
 alsof hij vertoornd was. Ik vroeg mijn man, waarom
 die Arabier zoo boos was. Hij gaf eerst geen antwoord,
 eindelijk zeide hij, dat vrouwen zich niet moesten be-
 moeien met de zaken der mannen. Telkens kreeg ik
 dit antwoord te hooren, als ik hem vroeg, waarom hij
 soms dagen en nachten uitbleef, en er zoo slecht uit-
 zag. Ik maakte mij er niet boos over, vroeg uit be-
 langstelling, en bleef uit domheid goedgelovig. Maar
 eens, toen ik den Arabier weer tegenover mijn man
 hoorde uitvaren, was ik met die antwoorden niet te-
 vreden en drong ik er op aan, de waarheid te weten.
 Mijn man wilde nog maar niets zeggen, mopperde;
 wilde niets eten, trok andere kleeren aan en verliet
 het huis. Terwijl hij weg was, kwam die Arabier weer
 en vroeg mijn man te spreken. Ik antwoordde, dat hij
 niet thuis was. Hij zou dan maar wachten, tot hij thuis
 kwam. Toen het hem verveelde langer te wachten, zeide
 hij: „N j i mantri, wil zoo goed zijn aan den mantri,
 zoodra hij thuis komt, te zeggen, dat, als hij vandaag
 de zaak niet in orde maakt, ik genoodzaakt zal zijn
 hem voor den rechter te trekken”. Ik antwoordde, dat
 ik deze boodschap zou overbrengen. Mijn man kwam
 in den namiddag thuis, ik deelde hem terstond de
 boodschap van den Arabier mede. „t Is goed”, ant-
 woordde hij, met diep gefronst voorhoofd. Ik vond het
 wijzer, toen niet verder te vragen. Hij ging zich baden
 en verkleeden, gebruikte een kop koffie en ging weer
 heen.

Een maand ongeveer ging voorbij. De Arabier kwam
 niet meer terug en over die zaak werd n'et meer ge-
 sproken. Op zekeren dag, toen ik het vuile goed aan
 den waschman zoude geven, waaronder een witte jas
 van mijn man, waarvan ik, volgens gewoonte, eerst de
 zakken ging nazien, of er geen brieven, geld, zak-

werk klaar zullen zijn, laat ik ze allen helpen:
 de huisjongen, kokkie, baboe en de kebon,
 (tuinknecht) 't is dan een komen en gaan van
 belang.

Bij 't zwakke schijnsel van de petroleum-lamp,
 die boven 't bordenrek hangt op de achtergalerij,
 vlak vóór de eetkamer, doet die beweeglijkheid
 denken aan een schimmenspel. Ik keek in ge-
 dachten verzonken, stil toe. Plotseling opschrik-
 kend door vroolijk gelach, vroeg ik waarom
 ze zoo'n plezier hadden. Eerst wilden ze het
 niet zeggen, als stoute kinderen keken ze
 elkaar aan en konden hun lachen niet onder-
 drukken. „Kom, vertel 't me eens!” R a s m i (de
 baboe) zegt: „t is net alsof we in de bioscoop
 zijn; zooveel menschen”. Daarop weer algemeen
 gelach, en ik zeide meelachend: „Werkelijk, K a s m i
 heeft gelijk, 't is daar in de bioscoop ook donker
 hē en dan zie je dikwijls een plaatje, waarop veel
 menschen druk bezig zijn, heen en weer loopen.”
 — „S a j a”. —

Ik geloof, ik vrees, ik ben er haast van overtuigd,
 dat de Inlanders in de verre toekomst ons zullen over-
 vleugelen zoowel wat hun aangeboren gevoel van be-
 schaving en goeden smaak als wat gezond verstand
 betreft zoo dit alles goed geleid wordt. Van
 beschaving sprekende: Is het ieder oud-Indisch
 gast niet bekend, hoe bij den eenvoudigsten kam-
 pong-man de goede vormen in acht genomen
 worden? Treft men dit aan bij den kleinen man
 uit 't Europeesche volk?

W. KALDENBACH
 WONINGINRICHTINGEN
 IN OUDE EN MODERNE STIJLEN
 VALERIUSSTRAAT 38
 's-GRAVENHAGE
 TEEKENINGEN EN BEGROOTINGEN
 KOSTELOOS VOOR BELANGHEBBENDEN

DORDTSCHER BANK
 's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
 Behandelt alle BANKZAKEN.

VERSCHEENEN bij:
N. V. Electriche Drukkerij
 „LUCTOR ET EMERGO”
 Den Haag - Amalia van Solmsstraat 2-4

HET GELOOF VAN DEN
NIEUWEN MENSCH

DOOR
Dr. M. H. J. SCHOENMAEKERS.
 DERDE HERZIENE DRUK.
 (GOEDKOOPE UITGAVE.)

„Het Geloof van den Nieuwen Mensch” is
 een werk van zuivere psychologie en zuivere
 woordkunst tevens. Het zegt in concrete, door-
 zichtig-duidelijke en tevens warmlevende taal
 wat er vaag droomt in de ziel van alle waar-
 lijk levende menschen van onzen tijd. —
 „Wat deze schrijver onder woorden brengt, is
 niet alleen, naar zijn eigen uitdrukking, „vol-
 gehouden bezonnen” en „volgehouden onge-
 maakt”, maar het is ook van begin tot eind
 werkelijk. Zijn gedachten zijn namelijk geen
 begrips-filosofie, maar voorzichtig verbinden van
 innerlijke ervaringen. —
 „Dit is alles, woord voor woord, werkelijk-
 heid; innerlijke werkelijkheid, zooals wij ze da-
 gelijks ervaren, en in de taal die de onze is.
 „Dr. Schoenmaekers is, door zijn overtuiging
 en zijn talent, voorbestemd tot het prediken van
 wat door menigeen in onzen tijd als waar ge-
 voeld en beleeden wordt.”

ALBERT VERWEY.
 (In „De Beweging”)

Franco per post of bij den boekhandel f1.—
 Alleen ingenaaid.

A. SCHRÖDER & Co.
 GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

ONTVANGEN:
EEN PRACHTCOLLECTIE
Zomerstoffen
ZEPHYRS EN MOUSSELINES
 STALEN OP AANVRAGE VERKRIJGBAAR

TOKO BAHROE
 Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm.
 bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.
 SPECIAAL-ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.
 Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

doeken of iets anders in waren achtergebleven, vond ik een brief. Daar ik het schrift als dat van mijn vader herkende, ging ik dien terstond lezen. Groot was mijn ontsteltenis. Daarin stond toch, dat mijn vader hem met geen mogelijkheid aan f 1000 kon helpen. Mocht mijn man echter van meening zijn, dat hij de dochter van den gewezen loerah van M. moest huwen, om door diens hulp aan de vereischte som te komen, het hem vrijstond te doen, wat hij niet laten kon. Uit dien brief bleek dus, dat mijn man mijn vader al meer dan eens geschreven en eindelijk bedreigd had. Na deze ontdekking greep natuurlijk een verandering plaats in mijn houding tot mijn man. Ik kon niet meer dezelfde tegenover hem zijn als vroeger. Ik zal nu hierover niet verder uitweiden. Toen ben ik naar een andere natie overgelopen, niet om een lekker leventje te leiden, mooie kleeren te dragen, zonder iets anders uit te voeren dan mij mooi te maken. . . . Ik behoef u niet te zeggen, dat, toen ik dien brief van mijn vader had gelezen, ik ook de zekerheid wilde hebben, of mijn man werkelijk de dochter van den gewezen loerah van M. wilde huwen, die als zeer rijk bekend stond. Ik vernam toen niet alleen, dat hij huwen wilde, maar dat hij die vrouw reeds getrouwd had. Nu begreep ik, waarom die Arabier niet teruggekeerd was. Die schuld van mijn man was reeds door den vader van zijn tweede vrouw betaald. Ik kwam toen ook te weten, dat mijn man reeds lang voor kleine bedragen in 't krijt stond bij dien Arabier, welke eindelijk tot f 1000 waren opgelopen. Het waren speelschulden. Ik vernam ook, dat hij het aangelegd had met ander mans vrouwen, wat hem eveneens veel geld gekost had. Ten slotte kreeg ik nog te hooren, dat hij geen kas meer onder zich had, geen getuigengelden in bewaring had, dat hij nooit dobbelaars had opgevat enz. En toen begreep ik het ook, dat mijn vader gelijk had, toen hij mij waarschuwde, dat mijn man mij bedroog. Geen wonder, dat ik er genoeg van had, niet langer bij mijn man wilde blijven, en mijn vader schreef, dat ik bij hem terug wilde terugkeeren. Groot was mijn hartzeer. Mijn vader antwoordde, dat hij mij met open armen zou ontfangen, doch vreesde, dat ik van dezen stap misschien later berouw zou hebben. En mijn vader bleek hierin geen ongelijk te hebben. Ik vond 't ook maar beter niet in vijandschap van mijn man te scheiden. Ik vroeg hem dus verlof, wegens gezondheidsredenen naar vaders huis te mogen gaan. Hij heeft eerst alle moeite gedaan om mij bij zich te houden, doch eindigde met mijn verzoek toe te staan.

Ik heb vergeten er bij te vertellen, dat mijn moeder al lang overleden was. Ik had een stiefmoeder, van wie ik veel hield en die ook veel van mij hield, misschien vooral omdat zij zelve geen kinderen had. Beiden, mijn vader en mijn stiefmoeder, waren blij mij weer in huis te hebben. Ik was vermagerd en uitgeteerd; toen zij mij zoo terug zagen, kregen zij de tranen in de oogen. Mijn vader zeide, dat hij 't allang wist, dat mijn man mij schandelijk bedroog, maar dat hij 't verzwegen had, omdat hij niet de oorzaak wilde zijn van twist en oneenigheid in onze echtelijke woning. „Wij ambte-

Men verwijt den Inlanders, dat ze conservatief zijn, b.v. in hun grond-bewerking. Toevallig las ik onlangs eenige opmerkingen desbetreffende in De Gids van de hand van den heer Tutein-Nolthenius, waaruit ik eenige zinsneden wensch aan te halen:

„Deze hutvorm in Sicilië, welke aan die der nomadenstammen herinnert, is voorhistorisch, evenals de wijze van bewerking van den grond. Met den stokploeg, ook wel spijkerploeg genoemd, wordt die min of meer opengekrabbeld. In September gewied met hetzelfde primitieve toestel. Alleen nu het ploegijzer door een kortere pen vervangen. . . . Dit bewijst toch wel, dat niet alleen de Javaan zich bij het oude houdt in plaats van het nieuwe, betere aan te nemen. En dan nog: geeft de Europeaan b.v. bij het padisnijden het voorbeeld van vlugger te werken dan de Javaan vermag met zijn ané-ané? Ik heb er nooit van gehoord. Bovendien vergeet men, dat de Inlander ten opzichte van de grondbewerking ook uit een godsdienstig oogpunt conservatief is.

Nog 't volgende trof mij van bovengenoemden schrijver:

„Zijnerzijds is de Siciliaansche arbeider huiverig kinine te gebruiken, hij beweert, dat die hem maag en ingewanden verbrandt, waarbij nog komt z'n ingeboren vrees voor vergiftiging van Staatswege. Hier staat Europeaan tegenover Europeaan en toch bestaat vrees. Is het nu zoo belachelijk dom van de Javanen om onze geneesmiddelen te vreezen?

naren maken geen publiek schandaal, dragen en lijden liever het onvermijdelijke”, zeide hij. Ik vernam, dat van de sawahs van mijn vader niet veel meer was overgebleven. Hij bezat vroeger een „deeleman”**) en een span paarden, runderen en buffels. „Stuk voor stuk werden deze verkocht”, zeide mijn stiefmoeder, „om aan de verzoeken van uw man te voldoen. De sawahs, die voor uw schoonvader in pand gegeven waren, zijn verkocht, omdat deze zijne verplichtingen niet nakwam. Niet alleen, dat hij deze schuld niet betaalde, ook de schuld aan Hadji . . . . ., waarvoor uw vader borg was, betaalde hij niet. Ook deze heeft uw vader moeten betalen. Sedert is de verhouding tusschen uw vader en uw schoonvader niet goed meer”.

Ge kunt u nu in mijn toestand indenken: mijn man, die mij bedroog; hij en zijn vader, die mijn vader oplichtten. Zooveel als ik vroeger hield van mijn man, zoozeer haatte ik hem daarna. Ik schreef hem, dat ik niet bij hem terug wilde keeren en hij mij maar een scheidingsbrief moest geven (talak). Zijn antwoord deed mij pijn. Hij wilde geen talak geven, ik toch was van hem weggelopen. De goederen in huis, die van het geld van mijn vader gekocht waren, wilde hij niet afgeven, die waren zijn eigendom, zeide hij. „Als ik er niet mee tevreden was, moest ik hem maar in rechten betrekken!” Ik ben er ziek van geworden. 't Heeft lang geduurd, voordat ik herstelde. Dank zij de goede oppassing van mijn ouders kwam ik weer op krachten. Ik hield mij daarbij goed om de menschen niet te laten zien, dat ik om mijn man treurde. Om mij afleiding te geven, zond mijn vader mij naar de familie te D. Daar hielp ik in de huishouding en verkocht kains op de pasar. Ik dreef daarin een kleinen handel van het geld, dat mijn vader mij had meegegeven. Nogmaals vroeg ik mijn man om een talak, niet zoozeer om te kunnen hertrouwen, maar om van hem af te wezen. Hij weigerde weer. Ik kreeg vele kennissen te D., zoowel onder de vrouwen van de Inlandsche ambtenaren als onder de huishoudsters van de Europeanen. In intieme gesprekken kreeg ik veel van het huiselijk leven van die ambtenaarsvrouwen te hooren. De slotsom was, dat zij bijna allen zonder onderscheid min of meer hetzelfde hadden ondervonden, wat mij was overkomen. Er waren er bij, die vier malen getrouwd waren. Eerst wordt er van ons geprofitteerd, om daarna als een uitgeknepen citroen weggegooid te worden. En van de nja'is, die ik leerde kennen, waren er verscheidene van goede afkomst, een paar, die aan regenten geparenteerd waren. Zij waren huishoudster geworden, niet om een lekker leven van niets doen te leiden, want de heeren, die haar in huis namen, hadden nu juist niet zoo'n hooge positie in 't ambtelijke of particuliere; de meesten waren maar klerk. Ik heb met eigen oogen gezien, dat nja'is van klerken op f 50 'smaands een beter bestaan hadden dan vrouwen van ambtenaren, die f 150 of meer des maands aan traktement hadden. Ja, zij, die vrouwen van prija'is (Inlandsche ambtenaren), krijgen bui-

**) Een rijtuig op twee wielen volgens een bepaald model, naar den uitvinder, wijlen den heer Deeleman, aldus geheeten.

Gelukkig is dit vreesgevoel beterende en komt nu menige dessaman bij den blanke om o b a t voor dit en o b a t voor dat gebrek. Doch kwalijk nemen mogen we het hun alweer niet, indien ze ons soms wantrouwen. Wantrouwen wij menige Inlander niet, vooral op finantieel gebied? Zeker, dit heeft z'n rede van bestaan, want nog maar al te vaak blijkt het, dat zij zich, indien ze een geldelijk verantwoordelijk baantje bekleeden, vergalopperen. Zelfs „Boedi Oetomo” heeft z'n kas-fraude ontdekt. Doch aan wien de schuld? Ligt het niet aan ons, wegens de slechte traktementen van menig prija'i, die toch ook zijn stand moet ophouden? Zoo hoorde ik van een assistent-wedono, dat de Inlandsche schrijvers op de landraden het geldelijk hard te verantwoorden hadden.

Men zegt wel: wees voorzichtig, vertrouw een Inlander nooit. Zijn wij Europeanen dan allen zoo betrouwbaar? Ik zou het tegendeel kunnen bewijzen ik ken in m'n onmiddellijke omgeving iemand, die door een z.g.n. „vriend” ongelukkig is gemaakt. En wie kent dergelijke gevallen niet? Is 't Hollandsch spreekwoord: „beter een goede buur dan een verre vriend”, niet kenschetsend? Laten de menschen zeggen „vertrouw niemand”, maar geen onderscheid maken tusschen moraliteit van blank en bruin.

Wordt vervolgd.

Java, Febr. 1913.

C. v. O.—v. D. Z.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
 Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
 Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
 in elken vorm.
 Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
 te SOERABAIA.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU
CARL KÖFFLER

's-GRAVENHAGE - 22 SUEZKADE.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasparen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.
- 9e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht voor Genealogie en Heraldiek”.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR.	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
PIANO's van f5.— VLEUGELS „ -8.—		p.m. of f50.— p.j. al. „ -80.— „
REPARATIE. RU		STEMMEN. IL.
Afd. Gebruikte SPECIELE INRICHTING voor de		Instrumenten. voor het GEREEDMISSEN TROPEN.

...s huis de noodige h o r m a t (eerbetuigingen), maar
 ...s huis een pak slaag van haar man, als er niet goed
 ... het eten is gezorgd. En dit kunnen zij ge-
 ...nlijk niet doen, omdat er dikwijls geen geld in
 ... is, omdat de man van zijn traktement zoo goed
 ... niets thuis brengt, in de w a r o n g s geen crediet
 ... gegeven wordt, omdat de oude schuld nog niet
 ... afgedaan. Aan den eenen kant ben ik blij, dat mijn
 ... mij geen scheidingsbrief heeft gegeven. Misschien
 ... ik dan weer met een Inlander getrouwd zijn en
 ... het leven leiden, dat ik nu heb. Ik heb den heer,
 ... mij vroeg zijn huishoudster te worden, leeren ken-
 ... als een goed en fatsoenlijk mensch. Ik ben toen
 ... hem in huis gekomen en heb er geen spijt van
 ... had. Hij had een traktement van f 40 's maands toen
 ... mij vroeg. Nu heeft hij f 350 's maands. Hij is on-
 ... derd dezelfde voor mij gebleven, misschien om-
 ... ik hem drie kinderen schonk, maar toch, al was
 ... niet het geval geweest, hij apprecieert het, geloof
 ... dat, toen hij nog maar een klerkje van f 40 was,
 ... even goed voor hem gezorgd heb. Van de n j a i s,
 ... ik toen te D. leerde kennen, zijn er later twee met
 ... mannen getrouwd; zij zijn n j o n j a (mevrouw)
 ... worden. De meesten zijn nog n j a i gebleven en heb-
 ... 't bij hare heeren niet kwaad. Zij, die haar mees-
 ... door den dood verloren, kwamen later weer bij een
 ... anderen Europeaan goed terecht.

Ten slotte kan ik het volgende resumeeren: Onze
 ... (Inlandsche) zijn twistziek, speelzuchtig en
 ... erig. Zij slaan hunne vrouwen. Het familieleven is
 ... hen niet heilig. De B l a n d a (Europeaan) maakt
 ... zijn n j a i geen werkezel, die handelen, schache-
 ... en veilen moet.

Ziedaar, waarom ik en de meesten onzer n j a i ge-
 ... worden zijn. Wij hebben moeten werken, maar hebben
 ... ook een bestaan gekregen, dat we niet hadden, toen
 ... wij de vrouwen onzer rasgenooten waren. Laten de
 ... menschen, die ons beschuldigen, eerst onderzoek doen
 ... naar de gedragingen van de Inlandsche ambtenaren,
 ... die naar 't geen ik er nu van gezien heb, met al hun
 ... hogere opleiding, nog schandelijker zijn dan een twin-
 ... g jaar geleden. Veroordeel ons niet, maar neem de
 ... omstandigheden in aanmerking, waaronder wij groot-
 ... gebracht zijn en uitgehuwelijkt worden aan mannen,
 ... die bijna algemeen moreel heel laag staan.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Ontevredenheid. — Bijna dagelijks kunnen wij 't —
 ... zegt de P e r n i a g a n — in gesprekken en in kranten
 ... hooren, dat de Chineezzen brutaal, onbeschoft en arro-
 ... gant zijn geworden, maar ook, dat zij vele bezwaren
 ... en grieven hebben. Vandaar hun optreden, de beweging
 ... om meer en gelijke rechten te erlangen, naar evenredig-
 ... heid van de lasten, die zij in Ned.-Indië te dragen hebben.
 ... Ook in de Tweede Kamer van de Staten-Generaal in Hol-
 ... land is er over gesproken geworden. Sommigen wensch-
 ... ten gelijkheid voor de wet met Europeanen, anderen
 ... voordeelen zulks minder gewenscht met het oog op de
 ... slechte sujetten, die er onder ons Chineezzen rondloo-
 ... en. Alsof dezen nog slechter zouden zijn dan het Ja-
 ... nische tuig, dat hier op Java wel gelijkstelling heeft.
 ... Maar algemeen wordt afgekeurd, dat wij ons verzetten
 ... relletjes veroorzaken. Zeker is dit verkeerd. Maar
 ... de regeering en opperbestuur het er over eens zijn,
 ... dat er bezwaren zijn op te ruimen en grieven weg te
 ... nemen, waarom dan verzet en beroering af te wachten
 ... en niet dadelijk voorzieningen getroffen om aan de
 ... wijkte verlangens tegemoet te komen? Wij begrijpen
 ... 't niet, dat er zoo lang mee gewacht en getalmd wordt.

Nieuwe Vereenigingen. — De P e w a r t a Soerabaja
 ... geeft de volgende nieuwe vereenigingen op, aan welke
 ... volgens de J a v a s c h e C o u r a n t rechtspersoonlijk-
 ... heid werd verleend:

N.V. Cultuur- en Handelsmaatschappij T j o a L i a n g
 ... die en Zonen te Bondowoso voor het drijven van
 ... landbouw en handel met een maatschappelijk kapitaal
 ... van f 50.000 en aandelen van f 1000. Directeur is de
 ... heer T j o a L i a n g K i a n, Commissaris de heer T j o a
 ... S o e K i e.

N.V. Leerlooierij en Handelsmaatschappij H i e n
 ... H o a t H e o met een maatschappelijk kapitaal van
 ... f 75.000 in aandelen van f 1000. Directeur is de heer
 ... K o M o T j o a n. Commissarissen zijn de heeren L i e m
 ... S i o n g S i a n g en T j i o e K i e B i n g.

N.V. Handelsmaatschappij M i a u w F a n g te Batavia
 ... voor den handel in 't algemeen met een maatschappe-
 ... lijk kapitaal van f 30.000 in aandelen van f 100. Di-
 ... recteur is de heer J a p L i a n g S i n g. Commissarissen
 ... zijn de heeren J a p A. D j i e n en J a p K o e i H a u w.

N.V. Handelsmaatsch H i n T j i a n g te Makassar.

In Soerakarta is de vereeniging H w a K i a m T w a n
 T h e e K w e e opgericht voor hulp bij ziekte en over-
 ... lijden. Reeds acht en dertig leden zijn toegetreden.
 ... President is de heer P o T i k T j a e, vice-president de
 ... heer T j a k G w a n T j i a n g, Directeur de heer L i m
 ... G i o k T j e e, thesaurier de heer L i m D j o e en Secre-
 ... taris de heer L i a m T h i a n H o k.

Viering van het Chineesche nieuwjaar. — Op de hoofd-
 ... plaatsen Batavia, Semarang en Soerabaja werd het
 ... Chineesche nieuwe jaar zeer kalm gevierd. Met eenig
 ... vlagvertoon werd weinig vuurwerk afgestoken. De po-
 ... litie had op dien dag niets bijzonders te doen. Te
 ... Soerabaja werden de toko's gesloten. Wel een bewijs,
 ... zegt de P e r n i a g a n, dat de Chineezzen den 1en
 ... Januari slechts beschouwd willen zien, in verband met
 ... de totstandkoming van de Chineesche republiek, en het
 ... nieuwe jaar op de oude wijze (I n l e k) willen vieren.
 ... Te Lasem werd voor de viering van het nieuwe jaar
 ... niets gedaan. Slechts vier tokos werden gesloten.

Van Vreemde Koloniën.

DUITSCH E AMBTENAREN.

Aanvankelijk voedde de Duitse regeering het
 ... voornemen, om alleen den D. handel in andere
 ... werelddelen vasten voet te laten zoeken en het
 ... bestuur dier handelskolonies dan geheel aan haar
 ... zelf over te laten. Dit stelsel beantwoordde geens-
 ... zins aan de verwachtingen, de staat moest overal
 ... de bestuurstaak zelf in handen nemen. De organi-
 ... satie begon eigenlijk in 1890. Haar centraal orgaan
 ... was een sectie van het keizerlijk departement van
 ... buitenlandsche zaken. De moeilijkheden, die de oor-
 ... log tegen de Hereros opwierp, en eenige opvallende
 ... misstanden wezen op 't onhoudbare van deze in-
 ... stelling, die ook door onkunde van het personeel
 ... slecht werkte. Een hervorming riep daarom eerst
 ... een zelfstandige directie in 't leven, in 1907 werd
 ... een staatssecretaris van koloniën benoemd. De e r-
 ... ste titularis, minister Dernburg, maakte een werk-
 ... program op, waardoor hij de koloniale politiek los-
 ... maakte van de koopmansbegrippen, waarop zij eerst
 ... gegrond was. Naast plannen van allerlei aard, werd
 ... ook gesproken van plichten te vervullen ten op-
 ... zichte van den Inlander.

Het is wel interessant een overzicht weer te geven
 ... van 't aantal ambtenaren in de D. koloniën; dit is
 ... in Oost-Afrika 537, in Z.-W.-Afrika 330, in Kame-
 ... roen 280, in Togo 73, in N.-Guinea 87, in Samowa
 ... 34, in Kiaotcheou 180 (met het marine-attachement),
 ... de militairen zijn in deze cijfers niet begrepen.

Aan een studie van den heer A. E. Huckel,
 ... administr. in Indochina, over de D. koloniale
 ... ambtenaren, ontleenen wij het een en ander, om de
 ... verschillen, die de toestand oplevert met dien in
 ... onze koloniën.

Een hoofdtrek is de geringe omvang van een
 ... speciaal koloniaal personeel. De aanvulling komt
 ... bijna uitsluitend van ambtenaren in 't moederland.
 ... In de verschillende D. staten wordt aan de ambe-
 ... naren toegestaan zich bij den kolonialen dienst te
 ... laten detacheren, om daarna weer in den verlaten
 ... dienst terug te keeren in den rang, dien zij in de
 ... overzeesche bezitting vermochten te verwerven. In
 ... Pruisen wordt de detachering echter maar voor
 ... 3 jaren veroorloofd. Van de ambtenaren in Z.-W.
 ... Afrika b.v. ressorteerde slechts ongeveer 1/10 onder
 ... het koloniaal budget, alle anderen waren tijdelijk
 ... werkzaam.

Wordt op deze wijze van recruëering over het
 ... algemeen veel afgedongen, als voordeelen worden
 ... aangehaald: bij 't in dienst komen in de kolonie
 ... zijn de ambtenaren al op de hoogte van de ambe-
 ... lijke wijze van werken; de krachten blijven jong en
 ... frisch, zonder dat dit door hoge verlofsgelden en
 ... pensioenen betaald behoeft te worden. De veelvul-
 ... dige mutatiën vergen daarenlegen ook hoge kos-
 ... ten, en 't gebrek aan kennis der koloniale aange-
 ... legenheden wreekt zich ook vaak in groote kosten.

In beginsel moeten de koloniale ambtenaren een
 ... speciale opleiding krijgen, op 't seminarium voor de
 ... Oostersche talen te Berlijn, of op de Hoogere Han-
 ... delsschool, dan wel 't Koloniaal Instituut te Ham-
 ... burg, of op 't Geneeskundig Instituut voor de ma-
 ... rine en de koloniën te Hamburg, of op de Hoogere
 ... veterinaire school te Berlijn, of wel in den Koning-
 ... lijken botanischen tuin of het Koninklijk museum.
 ... In werkelijkheid waarborgt dit beginsel echter niet
 ... veel koloniale kennis.

Uit de voorschriften, die tot leidraad den ambe-
 ... naren strekken, doen wij slechts een greep. Als een

A. SCHARENBERG,
 HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.
GEMONTEERDE VUURVASTE SCHOTELS
 Als: PASTEI-, RAGOUT- en PUDDINGSCHOTELS,
 CASSEROLES, MARMITES, VISCHSCHOTELS, EIER-
 PANNETJES, PASTEIBEKERS. Los en en in stellen.
 BOTERWARMERS. | VLEESCHDEKSELS (Rond
 WARMWATERBORDEN en | en Ovaal).
 -SCHOTELS. | TAFELCOMFOREN.
 15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.
 Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.
 HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER
 ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
 DEN HAAG
 Bedden- en Meubelmagazijnen
 BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.
 PRINS HENDRIKSTRAAT
 141-143 Den Haag.
 Geheel gepantserde Hutkof-
 fers. Voor het bagageruim, 100
 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM.
 hoog, m. bak f 10.50. Voor de
 hut 100 cM lang, 50 cM. breed,
 36 cM. hoog, met bak f 9.—
 Voor de hutten der nieuwe
 booten 100 cM. lang, 50 cM.
 br., 40 cM. hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M^o.
 welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
 Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.
 Telefoon 6318.
 TALEN: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH,
 ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.
 door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen,
 die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.
 Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op
 het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.
 AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS
 GROOT HERTOGINNELAAN 103
 VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
 — Tramhalte lijn 3 —
 Eenig adres voor hen die zich goed en
 voordelig van nieuwe of TWEEDEHANDS
 MEUBELEN willen voorzien.
 DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
 van 10—4 uur.

FIRMA W. ROELOFSEN
 WIJNHANDEL
 COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE
 TELEFOON No. 2774
 SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
 - WHISKY EN GEDISTILLEERD -

P. VAN DEN BRUL.
 AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.
 HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
 KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

der belangrijkste zaken moet de bestuursambtenaar 't onderhouden van een voortdurend vriendelijke verhouding tot de inlanders en 't aanmoedigen van hun lust tot arbeiden beschouwen, hiertoe is het onvermijdelijk de Inlanders welwillend en menschlievend te behandelen. De ambtenaren moeten onder geen voorwendsel geschenken aannemen, tenzij weigering een beleediging zou zijn. Ongehuwden mogen geen minderjarige meisjes in hun dienst nemen. (Aan deze moreele bepaling ligt voor de verhouding van heer tot vrouwelijke dienstbode o. i. een weinig moreele onderstelling ten grondslag.)

De D. ambtenaren worden, in de uitoefening van hun taak, krachtig gesteund door de overtuiging, dat hun diensten hoog worden gewaardeerd. De koloniale ambtenaren van alle landen zouden niet beter kunnen wenschen, zegt Huckel, dan de waardeering en blijken van achting te vinden, zooals de keizer, de regeering in 't moederland en 't publiek in D. die schenken aan hen, die in de verre bezittingen meewerken aan de grootheid van 't D. rijk.

D. heeft begrepen, dat 't de ambtenaren, die aan den kolon. dienst verbonden zijn, goed moet betalen. Deze krijgen geen korting voor pensioen. 't Traktement neemt in de eerste 6 jaren jaarlijks automatisch toe, en klimt daarna nog periodiek met drie verhoogingen, zoodat het maximum is bereikt bij 15 dienstjaren.

Na 3 jr. verblijf in Z.-W. Afrika en Oceania, 2 jr. in Oost-Afrika, 18 mndn. in Togo of Kameroen is recht op verlof verkregen van 4 mndn. plus de reis.

14 of 15 fr. werkelijke dienst in de koloniën — naar gelang welke — geeft recht op een pensioen, ook weduwen en weezen krijgen pensioenen.

De schr. roemt de bedragen der pensioenen als hoog, maar de cijfers, die hij geeft, blijven beneden die der Nederlandsche koloniale ambtenaren bij ongeveer gelijke promotie en gelijken dienstdienst.

INSPECTEUR IN INDOCHINA.

Bij decreet was in 1911 de betrekking van inspecteur des services civils in Indochina afgeschaft. De tegenwoordige gouv.-generaal Sarraut heeft 't ambt weer ingesteld, maar, terwijl de titel weer terugkomt, wordt de werkkring een andere en zal deze nu inderdaad worden wat de titel aanwijst. Vroeger vervulde de z.g. inspecteur gewone ambtenaarswerkzaamheden, volgens de circulatie, die 't nieuwe ambt omschrijft, zal de bekleeder ervan zeer mobiel en zelfstandig zijn, hij zal aan geen bepaalden dienst verbonden worden. Hij zal minstens één keer in 't jaar elk der provinciën of residentien bezoeken, die tot zijn ressort behooren.

Hij heeft zelf geen machtsbevoegdheid. Hij treedt nergens op als chef, die beveelt, noch ook als beoordeelaar, die blaam of lof uitspreekt. Hij is ook niet de getuige, die toeziet en luistert en daarvan alleen verslag uitbrengt. Stelt hij misbruiken, fouten of kleine tekortkomingen vast, dan is 't zijn plicht deze ter kennis van den betrokken chef te brengen, maar vooral moet hij trachten ze te herstellen door raad te geven.

Hij licht de bedoeling van bepalingen en voorschriften toe, en ontleent, in tegenstelling hiertoe, aan de praktijk de aanwijzingen, welke voor de chefs en voor hen, die bevelen uitvaardigen, van nut kunnen zijn. Hij vormt de verbinding tusschen de plaatselijke en de provinciale autoriteiten, maar ook, en dit wordt door den heer H. Durien — La Dép. Cole. 3 Maart — bedenkelijk geacht, tusschen gouverneur en hooge residenten eenerzijds en den gouverneur-generaal anderzijds.

Voor deze dignitarissen bestaat voldoende gelegenheid om met den landvoogd van gedachten te wisselen, een tusschenpersoon wordt volkomen overbodig geacht. Insteede van bevordering der decentralisatie wordt de centralisatie verergerd. Conflicten, ongewenschte rivaliteit en bedilzucht zullen niet te vermijden zijn, 't dienstbelang zal er onder lijden.

Naar 't ons voorkomt, is de aard van de nieuwe betrekking in alle opzichten een zeer lastige en scheeve, en is hij dit in hooge mate, waar Durien hem als zoodanig signaleert.

TEGEN 'T FRANSCHE VREEMDELINGEN LEGIOEN.

In dit legioen dient een groot aantal Duitschers. Meermalen zijn in Duitschland zuchten hierover gehoord. Velen laten daar hun jong leven, dat met meer nut aan 't vaderland te wijden ware geweest. De lokstem van Fransche werfagenten doet menig- een in lichtzinnigheid een besluit nemen, waarover

hij jaren lang te treuren heeft. Maar welke middelen ook aangewend werden, 't vreemdenlegioen bleef blijkbaar een groote aantrekkingskracht uitoefenen. Nu heeft zich een D. beschermbond tegen dit legioen gevormd, met München als hoofdzetel. Om 'n denkbeeld te geven van de hooge heeren, die zich de zaak aantrekken, laten wij hier enkele namen volgen: Voorzitter: Vorst Herman Sayn-Wittgenstein; ondervoorzitters Luitenant-generaal v. Belli de Pino en Freiherr K. v. Reitzenstein.

't Doel ligt voor de hand, de oproep luidt: Duitsch bloed den Duitsche Vadrlandel! Deutschland gaf eenstemmig gevolg aan den oproep om der natie een luchtschip te schenken. Hier staat veel meer op 't spel! Geheel Deutschland moet helpen!... De jaar. bijdrage voor 't lidmaatschap van den bond is minstens 1 Mark, met 't uit te geven verbondsorgaan 3 Mk.

Er zal dus geregeld over geschreven worden ook,

EEN WITBOEK OVER KONGO.

Van Britsche zijde is een witboek Afrika No. 1 uitgegeven, dat, in niet minder dan 114 blz., de correspondentie geeft, die betrekking heeft op de Kongo-zaken tusschen November 1911 en Januari 1913. 't Bevat ook een rapport over 't verblijf van den Britschen consul te Boma en in Boven-Kongo.

Aan dit laatste ontleenen wij een paar gedeelten.

Het Belgische bestuur bleek wel besloten om alle misdrijven door Europeesche ambtenaren en particulieren ten opzichte van Inlanders begaan te straffen. De consul vond in de centrale gevangenis 15 blanken, ambtenaren en handelslieden. Dit getal overtreit dat wat in eenige andere West-Afrikaansche kolonie te vinden is. Trekt men hieruit de conclusie, dat er veel blanken in Kongo zijn, er blijkt toch ook den wil uit om de schuldigen te straffen. Door 't verblijf van een jaar kreeg de consul de overtuiging, dat bestuur en hooge ambtenaren een einde willen maken aan de slechte behandeling der inboorlingen.

Het slot van 't verslag van den consul zegt dan ook, dat de regeering van Kongo zich beijvert om 't bestuur op gelijken voet te stellen als dat der andere Europeesche koloniën in W.-Afrika.

Men zal zich herinneren, dat er sprake is van 't wisselen van bezoeken tusschen de Britsche en Belgische souvereinen, doch dat, alvorens hiertoe te kunnen komen, de gevoeligheden betreffende de Kongo-verwijten eerst geëffend moesten zijn. Dit wetboek maakt de baan schoon.

DE ROL VAN DE EUROPEESCHE VROUW IN DE KOLONIËN.

Mevrouw Jean-Mare Bel heeft een door haar in de Colonial Club gehouden rede, in brochure-vorm uitgegeven. Zij behandelt daarin op zeer boeiende wijze de Koloniale rol der vrouw.

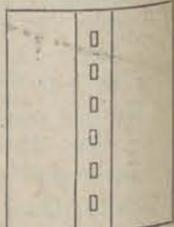
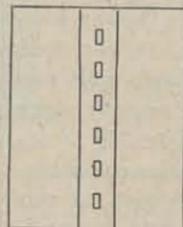
De vrouw kan een belangrijken invloed op de verhouding tot den Inlander uitoefenen. Door goedheid en offervaardigheid zal zij hem aan haar en haar echtgenoot weten te hechten. Zij zal vrouwen en kinderen verzorgen, en in het inlandsche gezin betere begrippen van hygiëne brengen. Zij zal veel kunnen bijdragen om de kloof aan te vullen, die tusschen de rassen bestaat. Door haar optreden zal de overmacht van den Europeaan zachter en meer welwillend worden. Als moeder zal de Europeesche vrouw ook de inlandsche huisvrouw tot voorbeeld en leering kunnen zijn. De Inlander is tot navolging geneigd, de moeder neemt bovendien gaarne datgene over, waarvan 't goede haar is aangetoond voor haar kind.

De grootsche rol door deze Fransche vrouw, die veel in de koloniën heeft gereisd, haar landgenooten voorgehouden, heeft zeker veel, dat ieder sympathiek zal zijn, ook voor de vrouw in andere landen. De vrouw moet haar man niet alleen naar de koloniën vergezellen, omdat het ontbreken van een voldoende fortuin haar verhindert een gemakkelijk leven in 't moederland te genieten, maar omdat zij voelt voor haar gezin, voor haar land en voor de bevolking ginds een roeping te kunnen vervullen.

Mevrouw Bel drukt dit ongeveer aldus uit: „Zij brengt binnen 't vermogen van haar zwakke, maar niet te miskennen en werkelijke krachten, haar zedelijk deel bij tot 't koloniaal werk van haar vaderland, van 't altijd groter wordende Frankrijk, altijd weer meer geliefd door hen, die 't geluk hadden op zijn bodem geboren te worden.”

Wij zouden dit niet willen overnemen door het woord Frankrijk te vervangen door Nederland, maar

Brackel & Broermann
DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39.
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en AFRIKA.

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58, STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:

10. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
  20. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.
- In het bijzonder tracht zij dit te doen door:
- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
  - b) het uitgeven van een tijdschrift;
  - c) het vormen van een bibliotheek;
  - d) het doen circuleeren van tijdschriften;
  - e) het houden van verlotingen;
  - f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG

VOOR HET

werkend
correspondeerend **Lidmaatschap**
DER

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik ^{werkend} _{correspondeerend} lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen handelaar in postzegels ben of plan heb zulks te worden. Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden, zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam.....

Woonplaats.....

Beroep.....

Leeftijd.....

Voorsteller.....

Hollandsche referenties.....

Handtekening.....

Datum.....

Aan den Secretaris
der H. P. V.

Contributie p. j. f3.- en f2.-
Entree f1.-

*) Indien men zich opgeeft voor het correspon-
deerend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

wel wenschen wij ons land veel vrouwen toe, die de zaak ten opzichte der koloniën op ovareenkomsige wijze begrijpen en dit even dapper durven uitspreken.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

De Tropische Natuur.

Afl. 2 van den 2^{en} jaargang bevat o.m. een interessant geïllustreerd artikel over een slangengrot en haar bewoners, niet ver van de hoofdplaats Pasoeroean.

Het aardige stukje van „Ve—Em”, getiteld „Een luchtschip boven Batavia”, nemen we geheel over. Een paar maanden geleden was er een luchtschip boven Batavia. Niet één nieuwsblad maakte er melding van. Dat daarom de Tropische Natuur het geval bekend make.

Op een der dagen dan in bedoelde maand was het snikheet. De gloeiende zonnestralen hadden miljoenen stofdeeltjes vrijgemaakt van het vocht, wat ze deed kleven aan huis en plant, en ieder zuchtje, hoe gering ook, nam er ontelbare massa's van mede in het luchtruim. Loom staarde ik van uit mijn achtergalerij in den zonnegloed. De warmte en het gezicht van die statig op en neer, voor- en achteruit deinende glinsterende stofjes deden bijna m'n oogen toevallen; — doch opeens, wat was dat? Warempel, een echt luchtschip, maar van vreemden vorm, bewoog zich snel in de ruimte. Het dragende gedeelte bestond uit een verticaal omhoog kronkelend, langwerpige lichaam, daarop was het schuitje verbonden. Mijn slaperigheid was natuurlijk dadelijk weg. Ik ging naar buiten het gevaarte tegemoet, want zijn richting was naar mij toe en ik wilde den dapperen luchtschipper de hand drukken en zoo noodig behulpzaam zijn.

Een zwaai vlak boven mijn hoofd, en? — Luchtschip en schipper bevonden zich in mijn hand.

Het luchtschip was in werkelijkheid een spinragraadje, waarvan het eene einde tot een verward bolletje was ineengefrommeld. — De ervaren luchtschipper natuurlijk een spinnetje. — Althans dat dacht ik; maar toen ik mijne hand opende, bevrijdde hijst een kleine mier hare pootjes van het rag en liep, zoo zulks een mier betaamt, vliegensvlug over en rond mijn vingers. De dappere aviateur zette ik op eene plant.

Eenvoudig, niet waar, deze geschiedenis? En gemakkelijk te verklaren. „Niets nieuws onder de zon!” — Och, dat nu niet; maar hoevele soortgelijke luchtzeilen zouden er reeds volbracht zijn in het rijke natuurleven, voor wij de mogelijkheid aannemen, dat zoo iets onder de menschen kon verbeeld worden?

Bijgeloof en onreinheid.

De Inlander is bijgeloovig, hoort men zoo dikwijls beweren; maar wie zou meenen, dat in ons eigen land geen bijgeloof heerscht, raden wij de kennis-making aan met het artikel van den heer J. Rasch in het jongste nummer van De Vragen van den Dag, getiteld: „Bijgeloovigheden in onzen tijd”!

Verder heet het van verschillende volksstammen in den Archipel, dat ze op hun lichaam zoo onzindelijk zijn, de Koeboe's bijv. kan men van verre ruiken, de Papoea's evenzeer; de Pakpakker is evenals de Tobanees vies en vuil; door zijn verregaande onzindelijkheid worden ziekten in de hand gewerkt, enz. enz.

Maar dat er in ons eigen land zich stammen ophouden, van wie precies hetzelfde wordt getuigd, zou men niet licht gelooven. Ziet hier, wat te lezen is in een artikel van Ds. F. A. Visser over het bekende hospitaalkerschip „De Hoop” (Haagsche Courant van 8 Maart j.l.).

„... En dat de geneesheer genoeg te doen vindt, bewees ik straks al met een enkel geval. De vuilheid van het visschersbedrijf wekt natuurlijk de hygiëne op zoo'n vaartuig niet in de hand. Die vuilheid is bijna ongelooflijk. De visschers wasschen zich nooit, vertelt ds. Visser, als zij aan boord van een schip zijn. Al blijven zij een drie maanden aan boord, dan komt geen water aan hun lijf, dan wat de overslaande golven er tegen aan spatten. Zelfs als zij bij het kaken van onder tot boven met bloed bespat zijn, is hun eenige reiniging, dat zij een paar putsen water over schoenen en voorschot werpen. Dat is al. Hun stroozakken, waarop zij vaak „in de kleeren” slapen, zien er dan ook tegen het einde van de reis zoo smerig uit, dat zij maar overboord worden gezet. Is het wonder, dat bijna elke kneuzing, die de visschers bij ruw weer telkens oploopen, ziekten veroorzaken? Er kwamen wel patiënten aan boord van „De Hoop”, die geen gezond plekje aan hoofd of handen hadden”.

De beoefening van het Javaansch.

In het deel der uitkomsten van het mindere welvaartonderzoek, dat handelt over „Inlandsche stemmen over de laksheid van den Inlander” — 'n zeer merkwaardig geschrift — vindt men onder meer bijdragen van Javanen, die eene beantwoording bevatten der vraag: welke zijn de oorzaken van den achteruitgang der Javaansche taal- en letterkunde?

Een dier antwoorden, nl. van Raden Mas Harjo Soerjohasmoro, zoon van Pangeran Adipati Ario Mangkoe Negoro III, geven we hier een plaats.

De oorzaken, dat 't oud-Javaansch en de Java grammatica en dichtkunst hoe langer hoe minder beoefend worden, zijn naar mijn meening en bevinding de volgende:

In de eerste plaats werden de werkring en bevoegdheden der verschillende categoriën van ambtenaren door de vorsten op Java vastgesteld. Zoo waren bv. de acht njoko's belast met 't bestuur ter hoofdplaats; zoo ook waren de ambtsplichten en bemoeiingen van elk der boepati's tot in bijzonderheden bepaald. Wijders was ingesteld het ambt van 's Vorsten taalgeleerde, dichter en geschiedschrijver, die zijn afdeeling had aan de kanselarij, en aangezien volgens 't gebruik de vorstelijke opdrachten slechts hen betroffen, binnen wier bevoegdheid zij vielen, stegen de hooggeplaatsten enz., die zich toelegden op de letterkunde, zeer in aanzien, terwijl ze eigenlijk gelast werden door Vorsten en grooten, die de macht in handen hadden om zich bezig te houden met de studie der letterkunde.

Dezen kunnen „widojoko” (voorgangers) genoemd worden; zooals de 4e soesoehoenan 't dichtwerk Tjintini in 't leven riep, verschenen tijdens de regeering van Ario Mangkoenegoro den 3^{den}; onnoodig hierover verder uit te weiden: ook deze kan „widojoko” genoemd worden.

Na 't verscheiden nu van den 7^{en} soesoehoenan en 't overlijden van den taalgeleerde raden ngabehi Ronggo Warsito, werd geen nieuwe poedjonggo aangesteld; en toen spoedig daarop Ario Mangkoenegoro de 3de kwam te overlijden, was het geheel uit met de grooten en hooggeplaatsten, die zich op de letterkunde toelegden, terwijl, zooals bekend, de ondergeschikten zich inderdaad uitsluitend richten naar de wenschen hunner meerderen.

Wijders valt op te merken, dat aan de vele door 't gouvernement opgerichte scholen, 't onderricht van de leeraars belast met 't onderwijs in de Javaansche taal- en letterkunde, ontoereikend schijnt te zijn; wat daarvan de oorzaak mag wezen, dien-aangaande kan ik geen uitsluitsel geven.

De gevolgen der bedevaart.

In bovengenoemde publicatie levert de regent van Pekalongan, Raden Adipati Ario Notodiredjo, eene bijdrage ter beantwoording der vraag, hoe het komt, dat vergeleken met andere natiën, er zoo uiterst weinig Javanen zijn, die groothandel drijven of rijk worden. Merkwaardig is zijn uitspraak over de materiele gevolgen der bedevaart naar Mekka, welke luidt:

Vele Javanen zijn thans hadji en ieder jaar neemt hun aantal toe. Ik weet wel, dat men het hierin niet met mij eens is, omdat, naar het heet, door de bedevaart veel geld uit Java gaat, wijl de kosten niet meer terugkeeren. Maar mijn meening is juist daaraan tegenovergesteld. Zij, die ter bedevaart gaan, zijn uiteraard personen, die zich zelven tot spaarzaamheid weten te dwingen, ten einde de reis te kunnen bekostigen. Langzamerhand wordt spaarzaamheid gewoonte en zodoende de grondslag voor rijkdom gelegd. De zuinigheid zal toenemen, wanneer de Javaan over zee gaat en elders ziet, hoe er handel gedreven wordt en verdiend en overgelegd, en hij de macht van 't geld leert kennen.

Komt hij te Djeddah, Mekka of Medina, dan wordt hij maar geknepen en bedrogen door menschen van andere natiën en worden zijn oogen geopend en wordt hij zooveel slimmer. Hij is met allerlei lieden in aanraking geweest, weet meer van de wereld, zoodat hij, weer op Java teruggekeerd, meer inzicht in vele zaken heeft. Dit is dan ook de reden voor de meeste Javanen, die een beetje rijk zijn en handel drijven, om de bedevaart te ondernemen. Het komt hun wel te staan op een 5 à f600, maar daarvoor hebben zij meer geschiktheid voor 't handeldrijven gekregen. Het is dus gelijk te stellen met de kosten voor studie, die ook wel tot een 5 à f600 zullen oploopen, maar waarvoor men verschillende kennis terug krijgt.

Zij, die nog geen hadji zijn, doch met hadji's verkeerden of onder dezen werken, kunnen allengs van dezen iets van 't handeldrijven afzien, omdat aanraking of omgang met handelaren daartoe noodig is; iets, waartoe de Javaan anders weinig in de gelegenheid is, hierin geheel verschillend van

Schoenleesten naar maat.

— EENIG ADRES voor Nederland. —

„Het nut van individuele leesten wordt door iederen voetspecialiteit erkend en als onmisbaar aanbevolen”.

— Voor Indië speciale bewerking. —

G. J. VAN DEN BERG JR.
De Carpentierstraat 4 - DEN HAAG.

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LECTOR
ET EMERGO” :: DEN HAAG.

THEOSOFIE, DE THEOS. VEREEN. EN DE THEOS. BEWEGING.

50 pag. 8° roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

REÏNCARNATIE EN KARMA.

40 pag. 8 roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

DRIE OPSTELLEN OVER KARAKTERVORMING EN OPVOEDING.

100 pag. 8° kl. med. Ingen. f 0.50, geb. f 0.80.

COSMOLOGIE,

Elementen der Practische Astrologie.

13 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.50.

COSMOLOGIE,

De Astrologie als Levensleer.

11 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.—

door A. E. THIENS.

Het eerste werkje, in brochure-vorm, voorziet in een werkelijke en lang gevoelde behoefte. In een kort, helder, afgerond betoog legt het aan een ieder, en voornamelijk aan den buitenstaander, die zich op de hoogte wenscht te stellen van wat Theosofie eigenlijk is, niet alleen haar verschillende leeringen duidelijk en logisch uiteengezet voor, enz.

Van de „Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding” geeft het eerste opstel ons als het ware de essence van wat verhandeld is tijdens het „Eerste Congres voor Zedelijke Opvoeding”, gehouden te Londen van 25 tot 29 September 1908.

„Theosophia”, Febr. 1911.

We zouden dit boekje een bijzonder groot debiet toewenschen, inzonderheid in die kringen waar opvoedkunde dagelijks brood is, en waar toch vaak niets dan steenen te vermalen gegeven worden.

In elk geval moest het in geen enkele paedagogische bibliotheek ontbreken.

„Eenheid”, 19 Nov. 1910.

Wij kunnen slechts met moeite den lust bedwingen, uit den rijkdom van diepe gedachten, daarin neergelegd, eenige te citeeren...

„De Avondpost”, 26 Nov. 1910.

Hij wil slechts den overwegenden ernst van het vraagstuk der opvoeding tot ons doen doordringen, hij bedoelt ons aan het vragen en denken te brengen en daarin slaagt hij zeer zeker

„Correspondentieblad van den Nederlandschen Kinderbond”, Aug. 1911.

... een zeer handig boekje, om kennis te nemen van het wezen der theosofie.

„Prov. Drentsche en Asser Crt.”,
14 Nov. 1910.

den Vreemden Oosterling, die reeds van kinds af zich onder handelslieden beweegt.

Men neme voorts in aanmerking, dat onder de Javanen het alleen hadji's zijn, die met Chineezers, Arabieren en andere landaarden kunnen mededingen, iets waartoe de Javaansche landbouwer en de koeli niet in staat zijn, zich dan ook geheel overgevend aan den vreemdeling: maar daarom is de hadji dan ook gehaat bij velen dier vreemdelingen.

Wie anders onder de Javanen, dan alleen hadji's durven geschoeid te gaan! Nu heet het, wel is waar, dat zij sandalen dragen uit godsdienstige overwegingen, n.l. om niet te treden op onreine zaken; maar dit neemt niet weg, dat 't dragen van schoeisel den Javaan niet-hadji meer vrijmoedigheid zou schenken en sommige belemmeringen wegnemen. Evenwel, de Javaan, tot zelfs de Inlandsche ambtenaar, durft welk schoeisel ook, niet te gebruiken.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 12, jaargang 1912: Gegevens over robusta en aanverwante koffiesoorten, door Dr. C. J. J. van Hall (vervolg en slot). — Kultuurproeven met exotische planten (vervolg), door M. Buysman. — Ziekte in de hevea, bestudeerd in 1911 in de Straits, door Dr. C. J. J. van Hall. — Een boek over tropische plantenziekten. — Aanpassingsvermogen bij schimmels. — Onderzoekingen in Suriname over plantenziekten.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 42 van het Weekblad de volgende bijdragen: Vorstelijke praal in het Oosten, door M. van Geuns. — Een moderne theefabriek (met afb.), door G. de Kruijff. — Duitsch slagvertoon (met afb.). — De Torpedokapitein weer eens aan 't woord, door Logos. — Atjehsche schetsen, door S. Berg-Smit.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 9: Hevea in Oost-Azië. — Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan, door P. Hondius Jr. — Suiker-concessies. — De opheffing der Gouvernements koffiekultuur. — Suppletoire begroting van Nederlandsch-Indië voor 1913. — Heerendienst en koeli ordanantie. — Koloniale staten van Suriname. — De koloniale middelen van Suriname. — De buitenlandse handel van China. — Kultuurberichten (Het rubber-congres te Batavia in 1914. — De kulturen van Timor, enz.) — Kleine Mededeelingen (De tentoonstelling te Semarang, enz. — Verkeerswegen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Tijdschrift voor Munt- en Penningkunde.

In het Kon. Penningkabinet te 's-Gravenhage bevindt zich de eenige bekende proefgulden in 1815 geslagen, waarvan het slaan bij Z. Ms. besluit van 8 November 1815 bevolen was, doch waaraan geen gevolg schijnt te zijn gegeven.

De heer P. H. van der Kemp vindt in dit feit stof voor een vrij uitvoerige historische beschouwing over het Indische muntwezen in de 1e aflevering van jaargang 1913 van het Tijdschrift van het Kon. Ned. Genootschap voor Munt- en Penningkunde.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud van de Maart-aflevering: De politie in de groote handelssteden op Java in het algemeen en die te Soerabaja in het bijzonder, door C. de Groot. — De Nationale beweging in Britsch-Indië, door E. Moresco (slot). — Nog eens ervaringen met het Inlandsche onderwijs in Britsch-Indië, door J. G. van Heijst. — Verscheidenheden, door H. D. — Persoverzicht, door A. H. J. G. Walbeem en Ch. P. J. Blok. — Vreemde koloniën, door A. M. — Het verslag der commissie voor de bestuursopleiding. — Aanteekeningen betreffende de begroting van Nederlands-Indië voor het dienstjaar 1913. — De los bijgevoegde geestige plaat is getiteld: De geplukte B. B. haan; alleen de verantwoordelijkheidsveer in het dier gelaten, de andere emolumenten, prestige, zelfstandigheid, illusies enz. zijn hem uit den staart gerukt.

Nog zij gewezen op de volgende uitgaven:

De Oost en West. Een overzicht van de landen en volken der Nederlandsche koloniën, door J. F. Niermeijer. Tweede herziene druk. Geïllustreerd. (Groningen, J. B. Wolters.)

Enkele opmerkingen over de uitoefening der gerechtelijke geneeskunde in Indië. Verhandeling van A. E. Sitsen (Recht in Ned.-Indië. 96, No. 5-6.) **Decentralisatie-Verslag 1914-1912.** (Weltevreden, Albrecht & Co. 1912.)

De Indische spoor- en tramwegen. — Eenige bladzijden Indische spoorweg-politiek, door S. A. Reitsma. (In de eerste aflevering van een nieuw periodiek getiteld: Indisch tijdschrift voor spoor- en tramwegen).

INGEZONDEN.

Nijmegen, 5 Maart 1913.

Aan de Redactie-Commissie van Het Kol. Weekblad.

Hooggeachte Commissie.

Met behulp van „de afd. Nijmegen van den Volksbond tegen drankmisbruik”, den Commdt. der Kol. Res., alsmede den kapt. K. W. van Gelder is op mijn aanraden alhier, den 15 Nov. 1912 opgericht het „Bureau voor Inlichtingen voor den Oud-Ind. Militair”.

Voor al in den laatsten tijd wordt er in de verschillende dagbladen op gewezen, hoe in-treurig de toestanden, in geheel Nederland onder de O. I. M. zijn.

Het doel van genoemd bureau is die mannen, van wie het meerendeel, in het belang van de Koloniën, meermalen hun leven in de waagschaal hebben gesteld, die vele ontberingen hebben geleden, met raad en daad bij te staan en aan loonenden arbeid te helpen.

Gedurende het bestaan, mocht ik het genoegen hebben reeds 8 oud-onderoff. en 1 oud-korpl. in een passende betrekking te plaatsen, terwijl heden door mij 12 oud-soldaten voor eene betrekking zijn opgeroepen.

Meerdere mannen had ik zeer zeker kunnen helpen, maar gebrek aan fondsen, zooals het met vele vereenigingen gaat, belemmert mij geregeld te adverteeren met het gevolg, dat H. H. Werkgevers niet van 't bestaan van het Bureau op de hoogte zijn gesteld. Teneinde tot meerdere bekendmaking te komen, roep ik beleefd uwe waardeerde hulp in

U voor de verleende hulp dankzeggend blijf ik hoogachtend,

Uw. dw. dr.

A. VAN BOXTEL,
Ond. Ltn. K. Res.

Gaarne bevelen wij dit nuttige bureau, dat alle inlichtingen kosteloos verstrekt en waarvan de heer A. van Boxtel beheerder is, in ieders belangstelling aan.

Red.-Com.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9-6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Booschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingbode, Maandbericht van het Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatsert.

En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervóort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m. 12 Febr. '13.
De Locomotief t/m. 11 idem.
Het Soer. Handelsblad t/m. idem.
De Sumatrapost t/m. 13 idem.
De Sumatrabode t/m. idem.
Tjahaja Sumatra t/m. idem.
De Indische Mercur No. 9.
Weekblad voor Indië No. 44.
De Banier No. 46.
De Bandelier No. 46.
Handelsberichten v/h. Min. v. Landbouw.
Ind. Genootschap: „de kasten van Britsch-Indië”.
Bandera Wolanda No. 119.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
CONCEPT-JAARVERSLAG, aangevende den stand der Vereeniging „Oost en West” en hare verrichtingen gedurende 1912.

I. Algemeene toestand.

De toestand der Vereeniging bleef over het algemeen gunstig. Wel is de stand der kas van dien aard, dat wij ons bij het nemen van tal van beslissingen omtrent belangrijke maatregelen op verschil-

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

ENGELSCHES CAKES,

Prima en gewone, in verschillende smaken.
TULBAND in verschillende grootte.
Prima en gewoon KRENTENBROOD.

VACANT

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

Au Corset Français.

DEN HAAG
PRINSESTRAAT 98
Telefoon 5546.

LEIDEN
VISCHMARKT 7
Telefoon 11.

= CORSETTEN OP MAAT. =
W. J. M. FREDERIKS Corsetière.

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,

SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPT ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK INSTALIEEREN VAN WONINGEN

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST

ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
beveelt zich aan voor het aanleggen en onderhouden van Tuinen en Villa's.

Sluit zeer voordelige abonnementen tot onderhoud.

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

II. Sterkte van het ledental der Vereeniging op het einde van het jaar 1912.

Na aftrek van de door overlijden of om andere redenen afgeschreven leden, steeg het aantal leden der Vereeniging van 2201 op 't einde van het vorig jaar, waaronder 3 begunstigers, tot 2331 leden, w.o. 8 begunstigers.

Het bedrag der gezamenlijke contributies steeg van f 5432.49 tot f 6356.49, zoodat de inkomsten uit dien hoofde vermeerderden met f 924.

668 leden, rechtstreeks onder de administratie van het Hoofdbestuur, droegen bij . . . . . f 2336.99
1663 leden bij de afdelingen . . . . . f 4019.50

2331 leden, totaal contribueerende . . . . . f 6356.49

Een algemeen overzicht van het ledental der Vereeniging op 31 December 1912 en van de daaruit voortvloeiende inkomsten wordt in bijlage A aangegeven.

III. Bestuursveranderingen.

a. In het Hoofdbestuur.

Ten gevolge van het voorschrift, vervat in art. 11 alinea 1 van het Huishoudelijk Reglement moest worden voorzien in de vacatures, ontstaan door het aftreden van de volgende hoofdbestuurleden:

Mr. H. Smeenge, Amsterdam, die zich niet herkiesbaar stelde;

J. H. Calmeijer, Apeldoorn;

J. C. van Reyn, Breda;

F. E. Luitjes, Nijmegen;

In de bovenbedoelde te 's-Gravenhage gehouden jaarlijksche algemeene vergadering werd in de plaats van Mr. Smeenge gekozen de heer E. A. H. van der Heide te Amsterdam, terwijl de andere drie heeren herkozen werden.

Bij schrijven van 25 Juli 1912 deelde de toenmalige voorzitter, de heer M. B. Rost van Tonningen, mede, dat de aanneming van de motie-Polak in de hiervoren genoemde vergadering, naar zijne meening dermate in strijd was met de belangen onzer Vereeniging, dat hij zich verplicht achtte zijn functie neer te leggen.

Aangezien deze tusschentijds ontstane vacature, naar het oordeel van het Dag. Bestuur, dadelijke voorziening eischte, werd, in verband met het voorschrift vervat in artikel 11 van het Huish. Reglement, het voorzitterschap der Vereeniging aangehouden aan den heer Mr. A. van Gennep, die zich bereid verklaarde de plaats van den heer Rost van Tonningen in te nemen en Maandag den 29 Juli '12 zijn functie aanvaardde.

Zowel in Het Kol. Weekblad als bij afzonderlijk schrijven, werd aan den afgetreden voorzitter de dank der Vereeniging overgebracht voor de uitnemende leiding gedurende twee jaren en de vele diensten door hem aan de Vereeniging bewezen.

Wij maken van deze gelegenheid gebruik om de belangen van „Oost en West” nogmaals in zijne voortdurende belangstelling aan te bevelen.

De vervulling van het voorzitterschap door den heer Mr. A. van Gennep kon helaas slechts van korten duur zijn, want in de hoofdbestuurvergadering van Zaterdag 26 October 1912 deed hij de mededeeling, dat in verband met zijn onverwacht opgekomen plan tot vertrek naar Indië in de maand December 1912, het Hoofdbestuur opnieuw voor eene tijdelijke voorzitterskeuze kwam te staan.

Bij acclamatie viel de keuze op den vroegeren voorzitter, de heer C. R. Bakhuizen van den Brink, die, niet zonder aarzelen, bereid werd bevonden de functie te aanvaarden.

In verband met de oprichting van een Arbeids- en Informatie-Bureau, waarover hierna bij het Hoofdstuk „Werkzaamheden van het Hoofdbestuur” gehandeld wordt, werd in overeenstemming met de wenschen van den heer Van Gennep besloten hem tot Februari 1913 als voorzitter te blijven beschouwen, als hoedanig hij meende, althans aanvankelijk, met meer recht van handelen in Indië ten gunste van het bureau te kunnen werken.

Met leedwezen zag het Hoofdbestuur den heer Van Gennep vertrekken, overtuigd als het was, dat hij de Vereeniging tot grooten bloei zou hebben gebracht. Voor hetgeen hij reeds in dien korten tijd in haar belang deed werd hem in de vergadering openlijk dank betuigd.

Ons Hoofdbestuur moest nog een zeer gewaardeerd lid missen.

De secretaris van het Dag. Bestuur, de heer E. van Assen, vertrok onverwacht naar Indië en nam den 24en December 1912 afscheid.

In afwachting van een bekwamen vervanger van den heer Van Assen, nam de heer Harting naast het penningmeesterschap het secretariaat waar.

Wij waren echter zoo gelukkig in den heer Van Driel Krol een jongere, te waardeeren werkkracht te vinden, die bereid was voorshands, tot nadere beslissing van de Algemeene Vergadering, het secretariaat op zich te nemen.

Bij brief van den 24en December 1912 werd door het Dag. Bestuur de dank der Vereeniging overgebracht aan den heer Van Assen, voor zijne veeljarige en uitstekende diensten der Vereeniging bewezen.

Het Hoofdbestuur was dus op het einde van het jaar 1912 samengesteld als aangegeven in bijlage B.

b. In de Afdelingen:

1. Apeldoorn.

In de maand Februari 1912 trad de heer J. F.

MAISON DE BONNETERIE
DEN HAAG 42 SPUISTRAAT 42

Grootste Sorteering

BLOUSES, PEIGNOIRS, COSTUMES- en —
ONDERROKKEN, KOUSEN, HANDSCHOENEN

HUPFELD'S FILIAAL

DIRECTIE:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL

IS GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE

AMSTERDAM

Kneuterdijk/Heulstraat,
Tel. No. 27.

Stadhouderskade, 19,
Tel. No. 4698.

VACANT

LISSONE & ZONN.

Het voornaamste en oudste reisbureau van Nederland.

KANTOREN:

Singel 155, Amsterdam en Prinsestr. 18, 's-Gravenhage.

Doel van het bureau: het reizen te vergemakkelijken, weshalve het bureau sedert 1876 gezelschapsreizen onderneemt naar de schoonste landstroken en steden van Europa; reisbiljetten en hotel-coupons verstrekt, en voorts de behulpzame hand biedt bij het vervoer van bagage enz. Ons telefoonno. in den Haag is 6603, in Amsterdam 2123.

RIJWIELEN.

DE GLORIE VAN HOLLAND.

:: PRIJSCOURANT GRATIS EN FRANCO ::

DESGEWENSCHT GEMAKKELIJKE CONDITIES

COLUMBUSSTRAAT 76. - Tel. HAAG 2643. - Kantoor 8-6 uur.
H. W. DOHNA, Civ. Ingenieur, Fabrikant.

MAISON ANGER

TAILOR-MADES IN ::
ZIJDE, LINNEN EN CHEVIOT

MODELHOEDEN BLOUSES
HOOISTRAAT 7 DEN HAAG

PATISSERIE

D. W. VAN GEEST

Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851

SPECIAL ADRES

INDISCHE SPEKKOEK

VACANT

NEDERLANDSCH-INDISCH

ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.

's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

Visser als bestuurslid af en trad mevrouw B. Tiedeman—Goedhart in het bestuur.

2. Breda.

In de vergadering van 7 Maart 1912 werd het afdelingsbestuur als volgt samengesteld:

..... voorzitter;

Mevr. de Douair. Jhr. W. C. Clifford Kock van Breugel—Roelofs, ondervoorzitter;

J. C. van Reijn, secretaris;

Mevr. C. D. van den Berg en

E. G. A. Taenzer, leden.

3. 's-Gravenhage.

De heer L. Th. Schneider, die voor het lidmaatschap bedankte, werd vervangen door den heer A. A. C. Harting.

4. Studentenafdeeling Leiden.

De heer B. B. Faber, die 24 Februari 1912 zijn functie als secretaris neerlegde, werd nog niet vervangen.

De voorzitter dezer afdeling nam het secretariaat tijdelijk waar.

5. Nijmegen.

De plaats van het bestuurslid J. P. Schoemaker werd ingenomen door het lid A. E. Kamermaan.

6. Utrecht.

Mevrouw J. W. Weusman—Luitjes trad als ondervoorzitter af en werd vervangen door Dr. L. Marens. Als bestuurslid trad op mej. J. van der Schuit. De secretaris, de heer E. E. van Blokland, verliet, door zijn vertrek naar Ned-Indië, het bestuur, terwijl zijn plaats werd ingenomen door mevrouw J. E. van Oeveren—Van Schaik.

c. Correspondenten.

In de formatie der correspondenten kwam in zoverre verandering, dat mejuffrouw E. Rogge te Haarlem voor de functie bedankte.

IV. Vergaderingen.

De jaarlijksche Algemeene Vergadering had plaats op Vrijdag 19 Juli 1912 te 's-Gravenhage. Zij werd dienselfden dag voorafgegaan door een Hoofdbestuurvergadering.

Voorts werden de voorgeschreven Hoofdbestuurvergaderingen gehouden op Zaterdag 4 April 1912 en Zaterdag 26 October 1912.

De wekelijksche vergaderingen van het Dagel. Bestuur, die sedert de maand November 1912 des Dinsdagmiddags in plaats van Maandagsmorgens werden gehouden, hadden regelmatig plaats, evenals de gecombineerde maandelijksche vergaderingen van het Hoofdbestuur met de Redactie-Commissie van Het Koloniaal-Weekblad.

V. Werkzaamheden van het Hoofdbestuur.

a. Request aan Z. E. den Minister van Justitie, houdende verzoek om bij de vervulling der vacature in het notarisambt te 's-Gravenhage, rekening te houden met de gebleken wenschelijkheid, dat daar ter plaatse steeds een notaris beschikbaar zij, om het publiek, hetwelk met Indische zaken veel bemoeienis heeft, ten dienste te staan, zooals het geval was vóór den dood van notaris Ligtenbelt.

Aangezien het tegemoet komen in deze van het publiek geheel in de lijn lag onzer in de statuten voorgeschreven werkzaamheid en destijds een vacature voor het notariaat bestond, werd besloten ons bij request tot den Minister van Justitie te wenden (dd. 27 Maart 1912), met bepleid verzoek zijne aandacht wel aan dit onderwerp te willen schenken. Tot heden werd tot ons leedwezen daarop geen antwoord van de Regeering ontvangen, terwijl in de toen bestaande vacature niet in den door ons bedoelden zin werd voorzien.

b. Hulpverschaffing.

1. Ten behoeve van de noodlijdenden op de eilanden Aruba en Bonaire (West-Indië).

Naar aanleiding van de ongunstige berichten, welke in het midden van het verslagjaar in de West-Indische nieuwsbladen voorkwamen, omtrent den slechten toestand, waarin de Inlandsche bevolking van de West-Indische eilanden Aruba en Bonaire verkeerden, ten gevolge van rampen van hoogerhand, werd door ons Hoofdbestuur eene oproep gedaan in Het Kol. Weekblad van den 1 Augustus 1912 no. 31, tot allen, die in onze West-Indische koloniën belang stelden, om door het geven van een geldelijke bijdrage den nood der noodlijdenden te helpen lenigen.

Terwijl die oproeping spontaan vanwege 't Hoofdbestuur was uitgegaan, had het Algemeen Nederl. Verbond, op initiatief van H. M. de Koningin, voor hetzelfde doel werkzaam, de welwillendheid zich in verbinding te stellen met de Vereeniging „Oost en West“, om gezamenlijke actie te voeren. Zij onderzochten daarbij de medewerking van de Padvindervereenigingen, die zich o. a. beschikbaar stelden, om op den geboortedag van Hare Majesteit op uitgebreide schaal heidebloempjes te verkoopen.

Dank zij voorts den steun door toevloeiende geldelijke bijdragen, hebben de uitkomsten de verwachtingen verre overtroffen. Een bedrag van f 8909.32½ kon worden geïnd en na aftrek van enkele kosten ad f 25.33½ kon eene som van f 8883.99 aan de noodlijdenden worden overgemaakt (vide K. W. van 31 Oct. 1912 no. 44).

Het zij ons vergund, om op deze plaats nogmaals onzen hartelijken dank over te brengen aan allen, die aan onze oproeping gehoor hebben gege-

ven en hun tijd en moeite wel ter beschikking van de noodlijdenden op de eilanden Aruba en Bonaire hebben willen stellen.

c. Fondsen.

1. tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen;

2. van bijstand, opvoeding en leiding van in Europa studeerende Indische jongelieden.

Op de begroting van het jaar 1912 werd als bijdrage in het ondersteuningsfonds een bedrag van f 100 en voor de studie-commissie een bedrag „promemorie“ uitgetrokken.

Een besluit werd genomen om de kasgelden van beide fondsen bij de kasgelden van het Hoofdbestuur te voegen en de boekhouding te vereenigen met die van het Hoofdbestuur. Of door deze handelwijze genoemde fondsen niet dreigen hun oorspronkelijke bedoeling te verliezen, verdient nadere overweging. In het verslagjaar werden dientengevolge ten behoeve der fondsen geen gelden uit de kas van het Hoofdbestuur beschikbaar gesteld.

De memoriepost ad f 40 ten laste van den gewezen politie-beambte E. te Paramaribo, waarvan sprake is in het vorig verslag van het ondersteuningsfonds, werd in het verslagjaar voldaan.

Voor de inning van de memoriepost ten bedrage van f 90, ten laste van den heer K. in Nederlandsch Oost-Indië, wordt het noodige verricht.

d. De oprichting van een koloniaal arbeidsbureau „Oost en West“.

In de hoofdbestuurvergadering van Zaterdag 26 October 1912 werd besloten tot de oprichting van een koloniaal arbeidsbureau „Oost en West“.

De aanleiding hiertoe was het feit, dat bij de tegenwoordige inrichting van het bestaande Informatie-Bureau de verzoeken om plaatsing in betrekkingen bij landbouw of industrie in Nederl.-Indië, door gebrek aan voldoende gegevens en het gemis aan aanraking met de werkgevers, weinig gewenscht gevolg meesten hebben.

En nu rees de vraag, of aan het bureau niet een arbeidsbureau kon worden verbonden, hetgeen in een zeker lang gevoelde behoefte zou voorzien.

Daarbij kwam, dat ook in de pers van verschillende zijden stemmen waren opgegaan, die op het nut eener zoodanige instelling wezen.

Het Dag. Bestuur meende derhalve niet langer te mogen weifelen en besloot tot de oprichting van een arbeidsbureau het initiatief te nemen. (K. W. 7 November 1912 no. 45.)

Het doel van het bureau zou zijn een centraal orgaan in het leven te roepen, waar de wegen van vraag en aanbod van werkkrachten voor allerlei beroepen en ambachten in de koloniën elkaar zouden kunnen ontmoeten.

Wie in Indië arbeidskrachten uit Nederland wenscht te betrekken, of wie zijn arbeid in Indië wil aanbieden kon tot nu toe slechts één weg volgen, die hem daarbij min of meer door zijne relatien, vrienden of kennissen hier of ginds werd geopend, waarbij dan dikwijls veel tijd en kosten noodeloos verloren gingen en de ware toewijding veelal ontbrak.

Daarenboven is de belangstelling voor Indië slechts in beperkten kring aanwezig, in welken de groote massa slechts voor een klein deel betrokken is. Zoo blijven dus tal van arbeidskrachten, waarvan Indië soms dringend behoefte heeft, alleen door onbekendheid met die behoefte, hier een veelal hoogst bescheiden bestaan zoeken, terwijl toch ginds goede vooruitzichten worden aangeboden.

Inlichtingen zullen, evenals tot dusver, door het reeds bestaande Informatie-Bureau kosteloos verstrekt worden, maar bij het tot stand komen eener arbeidsovereenkomst, zal door het Arbeidsbureau, volgens vast tarief, eene billijke vergoeding geëischt worden, zonder dat daarbij echter het maken van winst, voor dat bureau of voor de vereeniging, in de bedoeling ligt.

Zoodoende handhaaft de Vereeniging het ethische beginsel, zooals dat in hare statuten is omschreven.

Het voor de nieuwe instelling voorshands benoemde kapitaal, is door een zestiental kapitaalkrachtige maatschappijen, w.o. bankinstellingen, stoomvaart-, spoor- en tramwegmaatschappijen, industriële handels- en landbouwondernemingen, die in Indië hunne belangen hebben, door bijdragen, a fends padu, geschonken.

Het verkregen kapitaal zal afzonderlijk worden beheerd.

Door het Dag. Bestuur werd, gelet op artt. 3 en 4 der Statuten en art. 12 van het Huishoudelijk Reglement, bij zijn besluit van 10 December 1912, onder nadere goedkeuring van de eerstvolgende Hoofdbestuurvergadering, gerekend van 1 December t.v., benoemd tot:

a. Directeur, de heer F. C. Kist, rijksnijverheidsconsulent;

b. Secretaris, de heer J. L. van Gennep, secretaris van het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West“;

c. Beheerder der fondsen van de stichting, de heer A. A. C. Harting, penningmeester van de Vereeniging „Oost en West“.

Deze, dank zij het krachtig initiatief en de voortvarendheid van Mr. A. van Gennep, in den korten tijd van zijn voorzitterschap tot stand gebrachte stichting, stelt zich evenzeer dienstbaar om personen uit Indië, die in Nederland verbintnissen zoeken, te helpen.

DE RIJSWIJKSCHE BANK.

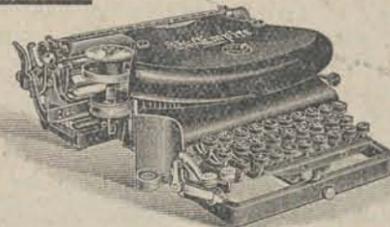
ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen:
Dr. T. BRESNEE (pres.)
H. E. VAN LEYDEN.
L. BÄCK.

Directie:
G. J. KUNST.
E. V. VAN LEYDEN.

Effecten - Coupons - Wissels
Safe-inrichting.

PRIJS f 180.-

„EMPIRE“ Schrijfmachines
met zichtbaar schrift.

Generaal-Vertegenwoordiger voor NEDERLAND:

A. E. LEO

279 BEEKLAAN - DEN HAAG.

VACANT

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.

KANTOORBOEKHANDEL

Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.

Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.
— VULPENHOUDERS. —

VACANT

FABRIEKSDPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR“
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR

UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische
families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

VEENESTRAAT 29. - Telefoon 4105.

SPECIALE AANBIEDING:

GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M., f 9.75
breed 50 c.M., hoog 36 c.M.
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M., f 10.75
breed 50 c.M., hoog 40 c.M.
GEPANTSERDE MAILKOFFER, lang 100 c.M., f 11.50
breed 50 c.M., hoog 50 c.M.
GEPANTSERDE BOEKENKOFFER, 50 x 50 c.M., f 6.25

VI. Commissie van redactie v. h. Koloniaal Weekblad.

Ook het afgelopen jaar mocht ons Dag. Bestuur op de meest aangename wijze met de Redactie samenwerken om ons orgaan tot grooteren bloei te brengen.

Zeer gewaardeerde hoofd artikelen konden van tijd tot tijd worden geplaatst. Wij waardeeren ten eerste deze medewerking, te meer daar ook ten tweede, tot ons groot leedwezen, de grenzen van ons financieel kunnen beperkt zijn.

Dank zij het onvermoeid streven van onze redactie, mevrouw N. van Zuylen-Tromp, kon voortdurend ons weekblad van tijd tot tijd van illustraties worden voorzien, wat wij geheel en uitsluitend aan haar relaties en toewijding hadden te danken.

Garne betuigen wij haar hiervoor openlijk onzen dank, in de hoop, dat het haar gegeven moge zijn nog vele jaren de leiding van ons orgaan te voeren.

De w.n. Secretaris:

(w.g.) A. A. C. HARTING.

(De bij dit verslag behorende Bijlagen worden in het volgende nummer opgenomen.)

Van de Afdeling Utrecht en Omstreken:

VOORDRACHT (met lichtbeelden) van den WelEd. Heer MAC-KENZIE, 1e Luit.-Kwartiermeester te Hertogenbosch, op Maandag 17 Maart, in de zalen van Hotel de l'Europe, Vredenburg. Onderwerp: „Suriname”. Aanvang half acht.

Namens het afd.-bestuur,

J. J. LAGERS, Secret.

VERSLAG der Alg. Vergadering, gehouden 20 Febr. 1913.

Aanwezig het geheele bestuur, benevens drie belangstellende leden.

De voorzitter opent de vergadering met een woord van welkom aan de drie leden en het bestuur en brengt hulde aan het naar Indië vertrokken bestuurslid E. van Blokland, die met zooveel over het secretariaat gedurende 2½ jaar heeft waargenomen.

Daarna brengen secretaris en penningmeester hun verslag uit, welke verslagen worden goedgekeurd.

Voor mevrouw J. E. van Oeveren—Van Schaik, die aan de beurt is van aftreden als lid van het hoofdbestuur, worden als kandidaten gesteld mevrouw Van Oeveren—Van Schaik en de heer A. Enthoven.

Als Bestuursleden, ter vervanging van de heer E. van Blokland, die naar Indië is vertrokken, en van mevrouw Van Oeveren—y. Schaik, die aan de beurt is van aftreden, wordt herkozen mevrouw Van Oeveren—Van Schaik en de heer J. W. van Marle. Deze echter bedankte voor zijn benoeming, toen hij vernam dat men hem gaarne als secretaris zou zien optreden. Alsnu heeft een nieuwe verkiezing plaats en wordt gekozen mejuffrouw J. J. Lagers, die de benoeming aanneemt en zich bereid verklaart, het secretariaat op zich te nemen.

De voorzitter spreekt mej. Lagers toe en uit den wensch, dat ook zij zal medewerken tot den bloei van de afdeling in het bijzonder en tot dien der Vereeniging in 't algemeen.

Als afgevaardigde naar de algemeene vergadering der Vereeniging wordt gekozen de heer J. W. van Marle. Einthoven en als diens plaatsvervanger de heer J. W. van Marle.

Als leden van de commissie tot nazien van de rekeningen van den penningmeester over het jaar 1913 worden gekozen de hh. D. Roest en J. de Gooijer; zij zijn niet ter vergadering aanwezig.

Daar er geen voorstellen van het bestuur of van leden zijn ingekomen en er niets meer aan de orde is of gesteld wordt, sluit de voorzitter de vergadering.

De w.n. Secretaresse:

J. E. VAN OEVEREN VAN SCHAIK.

Van de Afdeling Nijmegen:

Donderdag 20 Maart a.s., des avonds acht uur: **LEZING MET LICHTBEELDEN**, te houden door den WelEd. Z. Geh. Heer Dr. J. Ph. VOGEL, natuurkundige in Britsch-Indischen dienst, in de grote zaal van het Grand Hotel du Soleil, aan de Graafse weg 37.

Onderwerp: „Het Godsdienstig leven in Voor-Indië”. Een ieder, lid of geen lid der Vereeniging „Oost en West”, heeft vrije toegang; niet-leden met introductie door een lid.

Namens het afd.-bestuur,

De secretaris:

D. G. J. BEIJENS.

Van het Indisch Genootschap:

ALGEMEENE VERGADERING op Dinsdag 19 Maart 1913, des avonds te acht uur, in het lokaal van het Genootschap, van Galenstraat 14.

Onderwerp: „Hervorming van 't inlandsch grondbezit op Java”. Een ieder, lid of geen lid der Vereeniging „Oost en West”, heeft vrije toegang; niet-leden met introductie door een lid.

Namens het bestuur:

PH. KLEINTJES, Secret.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor de vervulling van de betrekking van **leeraar in de Javaansche en Madoereesche talen** aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer wordt één persoon gevraagd, met ingang van de Maand September a. s.

Het aantal te geven lessen zal minstens zijn drie weeklessen voor elke taal in het derde studiejaar. Voor één weekles wordt per jaar /125 vergoed.

Reflectanten gelieven zich schriftelijk te wenden tot den Directeur van de Mid. Kol. Landbouwschool te Deventer.

Rectificatie.

In no. 9 van Het Koloniaal Weekblad staat onder Nieuwe Leden vermeld: P. Schijff, leeraar gymnastiek, dit moet zijn P. Schijff, gepens. Kolonel Geneesk. dienst.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 12 Febr. 1913. No. 11.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 11 maanden verlof aan den opziener J. A. Lörzing; 10 maanden aan den inspecteur-afdeeling J. E. Dawbrink; 11 maanden aan den geneesheer H. Th. Jansen; 11 maanden aan Mr. C. J. Zieck.

Ontslagen: op verzoek eervol de administrateur H. L. de Riemer; de politie-opziener C. H. Zee, mejer; als advocaat Mr. F. Vorstman.

Benoemd: tot lid van den gewestelijken raad van Kedoe J. W. White; tot opz.-werkplaats C. Nederkoorn en J. P. Worp; tot directeur van 't D. v. J. Mr. J. W. C. Cordes; tot hoofdadministrateur A. F. de Neve.

Ontheven: op verzoek eervol van de functien van civiel-gezaghebber E. Wenting.

Ontslagen: op verzoek eervol de luit. der Chinezen te Bondowoso Tjoa Liang Gie.

Bevorderd: tot 1e klerk ter Algem. Secretarie F. Th. da Costa.

Benoemd: tot onderwijzer te Djokjakarta J. van de Wateren; te Magelang U. Bootsma; te Kagok R. W. J. C. de Menthon Bake; te Bondowoso H. Schutter.

Overgeplaatst: naar Poerwodjo de onderwijzeres mevr. S. D. C. de Chauvigny de Blot—Hummelgens; naar Salatiga mej. Ch. J. van Heemskerk Diker; naar Batavia mej. C. Perk.

Benoemd: tot machinist bij de S.S. op Java F. K. A. Fraeijhoren; tot onderopzichter L. Gerrits en W. K. J. J. van den Berg.

Militair Departement.

Verleend: 11 maanden verlof aan den 1e luit. der inf. C. Boldingh; 10 maanden aan den 1e luit. kwartierm. E. Wenting.

Ontheven: eervol van de waarneming der betrekking van burg. apothekersbed. E. A. van Rijn.

Uit de Javasche Courant van 11 Febr. 1913. No. 12.

Civiel Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan den hoofdcommissies N. H. van Ekris; één jaar aan den opziener J. J. Brandsma; één jaar aan den ingenieur Ch. G. Cramer en den stationscommissies J. B. Meijer; één jaar aan den ass.-resident J. D. R. H. Pillard.

Benoemd: tot advocaat en procureur bij den R. v. J. te Semarang Mr. W. M. van der Breggen; tot controleur bij den dienst der opiumregie B. J. J. A. Deschoux; tot administrateur C. C. P. Vigelius; tot controleur B.B. op Java en Madoera Ch. O. van der Plas; tot administrateur 2e kl. E. C. Berretty, id. 3e kl. W. A. de Ceuninck van Capelle en H. E. P. Albouts; tot referendaris J. W. Roessingh van Iterson; tot hoofdcommissies J. A. A. van Dongen; tot alg. ontvanger 3e kl. A. V. Klein.

Ontslagen: op verzoek eervol de patih van Blitar Mas Ngabehi Poerwoerdjo.

Benoemd: tot patih van Blitar Raden Soemoprawiro; tot wedana van Wlingi Martoredjo.

Geplaatst: in de residentie Preanger Regentschappen de controleur W. F. van Nelen; in de res. Semarang de id. W. B. Hartelust.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de off. van gez. S. Visser.

Bevorderd: tot officier van gez. 1e kl. F. H. Johan; tot mil. apotheker 1e kl. Ch. H. L. Hegevisch.

Gesteld: op non-activiteit de majoor J. F. Later. Geplaatst: bij het L.H. 17e bat. de 2e luit. J. van der Heide; bij het 3e bat. de onderluit. A. H. C. Roelofsen; te Batavia de off. van gez. E. Bertram; te Banjoe Biroe de paardenarts F. H. Sardemann; te Magelang de apotheker J. G. Geiger.

Overgeplaatst: naar Magelang de off. van gez. A. H. Garrer; naar Atjeh de id. J. de Rooij; naar Paloe de id. A. C. Bouvy; naar Sala'iga de paardenarts W. M. P. Pulle; naar Ternate de off. van gez. H. C. Buning; naar Makassar de id. Dr. B. Schwarzwald.

Verleend: 9 maanden verlof aan den 2en machinist A. C. Overgaauw.

Benoemd: tot onderhavenmeester A. B. Gelpike, J. F. Jansen, J. A. B. van den Heuvel en J. L. ter Bruggen.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE:

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenpurch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaardt, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furné, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuning, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goeststraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN:

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonijs, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.
J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Overgluys.

C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

Marque Deposée „Au-Condor”
LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

EXPORTATION IMPORTATION

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

Eerstdaags verschijnt de VIERDE DRUK van:

DE AFRICHTING VAN

DEN POLITIEHOND,

DEN AMBULANCE-

EN OORLOGSHOND

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

door

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot 24 April 1910 te Amsterdam. :-: :-:

1e Druk December 1908

2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

Prijs geb. f 1.25.

Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER

N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”

DEN HAAG.

TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat 56.

Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.

Twee dames voor het geven van lessen in de Fransche, Duitse en Engelsche taal; waarvan ééne met hoofdacte middelb. Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H-acte heeft.

Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Vier jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenografie.

Jongedame, diploma boekhouden en Engelsche handelscorrespondentie en bekend met machineschrijven en stenografie.

Dame, m. l., prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

Acht dames en één heer voor pianolessen.

Jonge wed., verpleegster, om met familie, voor toezicht kinderen of verpleging ziekelijke dame, de reis mee naar Indië te maken.

Dame, 24 j., Prot., voor waarneming huishouding bij oude dame of heer.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/h. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen.

Eene dame voor 't geven van lessen in de Fransche taal

Een heer voor muzieklessen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaiers, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Gep. O.-I. ambt. voor „schrijven van schetsen in Holl. en Ind. bladen (tijdschriften) over Ned. b.v. Friesche en Ind. onderwerpen van verschillenden aard”.

Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.

Beschaafd jong meisje voor hulp aan kinderen om de reis naar Indië mee te maken, liefst in 't najaar.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	} Javaansch. } Maleisch } gediplomeerd.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	} Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	} Javaansch. } Maleisch. } Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

- b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

- c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven,
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

- I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;
- II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Magazijn KUNSTNIJVERHEID
VEENESTRAAT 56.

Blouses - Jupons - Nouveauté's

DAMES-HANDWERKEN
Steeds het nieuwste.

P. J. VAN LEEUWEN & ZOON,
VEENESTRAAT 41, WEIMARSTRAAT 48
hoek Koningsplein

Kantoorbenodigdheden, Luxeartikelen,
Lederwaren.

SPECIAAL ADRES DER MEEST GERENOMMEERDE VULPENHOUDERS

WISBRUN & LIFFMANN,
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG
VRAAGT CATALOGUS. :-: VRAAGT CATALOGUS

VACANT

J. van der Putten

Garneerartikelen — Modefournituren

Valeriusstraat 51. Telef. 1670

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE

BANKZAKEN.

SAFE - INRICHTING

Brengt een bezoek aan
„BOEATAN”,

Magazijn van

Indische Kunstnijverheid,

Heulstraat, Den Haag.

Vrij entrée.

THEE VAN 3—6.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER“
 ELITE BIOSCOPE
 PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag **MATINÉE.**
 ENTREE: 50 en 25 Cent voor de **MATINÉE'S**, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30 voor de **AVOND-VOORSTELLINGEN.**

VACANT

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleding naar maat.
SPECIAAL ADRES voor Uitrustingen.

VRAAGT Krul's HOPJES.   **VRAAGT Krul's CHOCOLADE.**   **VRAAGT Krul's BONBONS.**

A. VAN MEURS PIET HEINSTRAT 18
 DEN HAAG. TELEFOON 1784

COMPLETE MEUBILEERING — BEHANGERIJ — BEDDENMAKERIJ
 STOFFEERDERIJ — LINNEN ROLGORDIJNEN — MADRAS-
 GORDIJNEN — LINOLEUMS EN ZEILEN — AXMINSTER
 TAPIJTEN — TAFELKLEEDEN — DIVANDEKKEN :

INDIË Families die eerlang naar Indië vertrekken, of zij, die repatriëren, vinden in onze Firma steeds een vertrouwd en goedkoop adres. **Wij verschepen wekelijks groote zendingen** en zijn daardoor in staat, **minstens 40 pCt beneden** de prijzen in Indië te leveren.

Enkele artikelen uit onze groote collectie.

Fijne Ind. Flanel f 7.95 (30 el)	Graslinnen (Spreiengoed) 162 cM. f 18.75 (42 el)
Souple Shirting „ 11.95 (54 el)	180 „ „ 22.80 (42 el)
Reformstof f 5.90, f 7.—, f 8.90 (30 el)	200 „ „ 26.80 (42 el)
Badhanddoeken f 6.50, f 7.90 (doz.)	250 „ „ 46.— (48 el)
Badstof 70 cM. br. f 0.46 per (el)	Witte Handdoeken f 2.75 (doz.)

Reclame-Dril voor Heeren-Costumes f 0.46 per yard.
 Rolsloopen f 6.95. Lingerie. Beddelakens.

FIRMA H. BONEFAAS, Hengelo (O.), Den Haag, Beeklaan 466. **Fabriek en Export.**

GALERIES MODERNES

I. DE VRIES

DEN HAAG - Hoogstraat 4
 TELEFOON 815.

SPECIALITEIT IN GEGARNEERDE EN ONGEGARNEERDE DAMESHOEDEN

ENORME SORTERING   BILLIJKE PRIJZEN

JAEGER

is voor ons klimaat de **BESTE ONDERKLEEDING.**

L. VAN DER VIJVER,
 Korte Houtstraat 14c

en **SPINOZASTRAAT 95, b/h. Oranjeplein.**

GROOTE KEUZE in:
NORMAAL WOLLEN en HALF WOLLEN ONDERGOEDEREN.

half wol f 0.65
 heel wol f 1.20

half wol f 0.75
 heel wol f 1.35

half wol f 1.35
 heel wol f 2.40

half wol f 1.35
 heel wol f 2.40

half wol f 1.35
 heel wol f 2.40

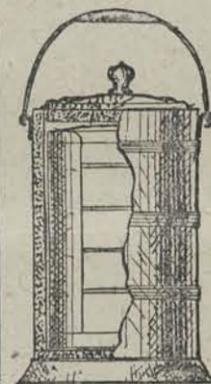

Goederen worden op zicht gezonden. half wol f 1.35
 heel wol f 2.40

Tel. No. 23 8.

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

GROES & Co., Fabrikanten, Spui 231-233, Den Haag, Tel. 3709.

Grossiers in diverse artikelen.

Verzenden naar Oost en West   Huishoudelijke Artikelen.

NIEUW MODEL WARM ETENDRAGER voorzien van dubbele isoleerende wanden voor uitzending van Warm blijvende diners.

2	4	6	8	persoons
14	16	18	22	cM. binnenwerks
f 4.—	f 4.50	f 5.—	f 6.—	per stuk,
				f 5.25 f 6.— f 6.75 f 7.50.

dezelve met aluminium binnenwerk   f 5.25   f 6.—   f 6.75   f 7.50.
 Bijbehorende stellen Schaaltjes en Dekfels
 Email   f 2.25   f 2.50   f 3.—   f 3.50 per stel.
 Aluminium   - 3.25   - 3.75   - 4.25   - 5.25 „ „
 Aluminium Tusschendeckels   - 1.—   - 1.25   - 1.50   - 1.75 „ „
 Bijzondere maten volgens opgave.

Hooikisten volgens opgave. - Rood koperen Marmieten, Braadsleden enz.
 Gegalvaniseerde, Zinken en Aluminium **HOENDERPARK-ARTIKELN** alles onder garantie van doorgedijde afwerking.
 Vraag Prijscourant.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST“
 LAAN v. MEERDERVOORT 187
 Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenHEID VAN **OOSTERSCHE GERECHTEN.**

ZORZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD, **BILLIJK TARIEF.**

TJOBALAH SATOE KALI,
 TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

Plat du Jour à f 1.50.
 Diners vanaf f 1.75.

Utzending van allerlei Schotels en Gebakken met verhooging van bezorgloon. ::

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West“; f .....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag.

VACANT

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -:- 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

*Compagnie**Lyonnaise*

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

Het Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand,

:- verschijnt in 4 verschillende éditie. :-

Welk vakblad heeft de meeste annonces
en wordt derhalve het best gelezen?Vraag proefnr. (maar vergeet niet uw
bedrijf, opdat de voor U bestemde editie
worde gezonden) en oordeel zelf.**Amstel 18, Amsterdam.**

Weekblad voor Indië

onder Hoofdredactie van
M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den
agent voor Nederland: **Uitgevers
Maatsch. „Het Gemeenschappelijk
belang” Nieuwe Molstraat 20,
DEN HAAG**

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: **Wilhelminastraat 105, Den Haag.**Administratie: **Koepoortsweg 107, Hoorn.**

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: **FELIX ORTT,
Soest**, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den
Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en
alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „**VEGETARISCHE BODE**”
onder redactie van **FELIX ORTT**; abonnementsprijs f2.— p. jaar.
F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents;
Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme
bezien van de economische en de ethische zijde,
5 cents; Drankzucht en hoe die tegen te gaan,
10 cents. — **LEO TOLSTOY**. De eerste stap, 10 cts.
— Kookboek van Mevr. **VALK**, f1.25.